

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1886. Andra Kammaren. N:o 14.

Onsdagen den 3 Mars.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

§ 1.

Justerades protokollen för den 23 och 24 sistlidne Februari.

§ 2.

Nedan intagna två protokoll upplästes:

År 1886 den 2 Mars sammanträdde Kamrarnes valmän för att, jemlikt 71 och 73 §§ Riksdagsordningen, utse Riksdagens fullmäktige i Riksbanken jemte suppleanter för dem; och befunnos efter valförrättningarnes slut hafva blifvit utsedde till

Ordförande:

Grefve Lewenhaupt, Carl Magnus Casimir, f. d. Kapten, med 24 röster, efter lottning med Herr von Ehrenheim, P. J., f. d.

Statsråd, hvilken jemväl erhållit 24 »

Öfrige Fullmäktige:

Herr Arnberg, Johan Wolter, Filosofie Doktor » 48 »

Friherre Pock, Alfred Henrik Eduard, Kansliråd » 48 »

Herr Larsson, Liss Olof, i Vestannor, Hemmansegare ... » 48 »

» Richter, Fredrik, Sekreterare » 48 »

» Törnebladh, Henrik Ragnar, Lektor » 48 »

» von Ehrenheim, Per Jakob, f. d. Statsråd » 24 »

den sistnämnde efter lottning med Herr Gumælius, A.,
Riksdagsman, hvilken jemväl erhållit 24 »

Suppleanter:

Herr Westman, Carl Claes Abraham Gother, Kamrerare » 48 »

» Olsson, Ola Bosson, i Maglehult, Riksdagsman » 47 »

» Tottie, Henry, Grosshandlare » 46 »

År 1886 den 2 Mars sammanträdde Kamrarnes valmän för att, jemlikt 71 och 73 §§ Riksdagsordningen, utse Riksdagens fullmäktige

i Riksgäldskontoret jemte suppleanter för dem; och befunnos efter valförrättningarnes slut hafva blifvit utsedde till

Ordförande:

Friherre Åkerhielm, Johan Gustaf Nils Samuel, Öfverste-
kammarjunkare med 48 röster,

Öfrige Fullmäktige:

Herr Anderson, Frans Albert, Generaldirektör	»	48	»
» Johansson, Johan, i Noraskog, Riksdagsman	»	48	»
Friherre Nordenfalk, Johan, f. d. Riksdagsman	»	48	»
Herr Samzelius, Per, Statskommissarie	»	48	»
» von Stockenström, Carl Reinhold Polhem, Bruks- egare	»	48	»
» Åbergsson, Anders Victor, Justitieråd	»	48	»

Suppleanter:

Herr Biesert, Johan Christian Niklas, Bruksegare	»	48	»
» Höglund, Otto M., Grosshandlare, Filosofie Doktor	»	47	»
» Ericson, Carl Wilhelm, Öfverstelöjtnant	»	46	»

§ 3.

Upplästes 2 så lydande sjukbetyg:

Att Herr Professor A. Key till följd af iråkad sjukdom (lungkatarrh) under de närmaste dagarne ej kan lemna sin bostad, intygas på aflagd embetsed.

Stockholm den 2 Mars 1886.

N. A. Edling,
Fältläkare.

Att ledamoten af Riksdagens Andra Kammare Kronofogden C. A. Bokström är tills vidare af sjukdom hindrad att deltaga i Riksdagens förhandlingar, intygas

Stockholm den 2 Mars 1886.

P. J. Wising,
M. Dr.

§ 4.

För motioners afgifvande hade sig anmält Herrar *E. J. Ekman* och *C. A. Ohlén*, hvilka nu aflemnade, den förre en motion, N:o 187, om ändrad lydelse af 33 § Riksdagsordningen, och den senare en motion, N:o 188, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utarbetande af förslag till lag rörande ecklesiastika boställens skötsel.

Dessa båda motioner bordlades.

§ 5.

Föredrogs och bordlades för andra gången Andra Kammarens Tredje Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 3 (i samlingen N:o 8).

§ 6.

Till afgörande förelåg Bevillnings-Utskottets Betänkande N:o 1, *Ang. införande af spannmåls-tullar.*
angående vissa delar af tullbevillningen.

Af de till Utskottet hänvisade motioner, innefattande förslag till ändring i gällande tulltaxa och dermed sammanhängande ämnen, hade Utskottet ansett sig böra utbyta och till skyndsamt afgörande företaga frågan om spannmålstullar; och hade de i sådant afseende framställda yrkandena af Utskottet sammanfattats i följande tabell.

Slag af spannmål m. m.	Föreslagna tullafgifter för 100 kilogram af				
	Herr Renter- sward m. fl. och Grefve E. Sparre m. fl.	Herrar Jan Eliasson och K. E. Holm- gren.	Herrar J. Pettersson i Boestad.	Herr J. Pettersson i Alfvesta.	Herr J. A. Sjö.
<i>Spannmål, omalen:</i>					
Råg	2 —	2 —	—	—	—
Hvete	2 50	2 —	—	—	—
Korn	2 —	1 50	—	—	—
Mais	2 —	2 —	2 —	3 —	2 35
Malt	2 —	2 50	—	—	—
Hafre och vicker ..	—	—	—	—	—
Ärter och bönor ..	2 —	2 —	—	—	—
Andra slag	1 50	2 —	—	—	—
<i>Spannmål, malen:</i>					
<i>Gryn, alla slag</i>	4 —	3 —	—	—	—
<i>Mjöl:</i>					
Malt	2 —	2 50	—	—	—
Mais	4 —	3 —	?	3 —	2 35
Andra slag	4 —	3 —	1 50	—	—
<i>Kli</i>	— 30	—	—	—	—

Utskottet hemställde i första punkten af betänkandet:

att af omalen spannmål råg, hvete, korn, mais, ärter och bönor samt alla öfriga slag, utom hafre och vicker, måtte åsättas en tull af 2 kronor för 100 kilogram.

Mot denna Utskottets hemställan hade särskilda reservationer anförts af Herr *Bennich*, med hvilken Herr *A. Andersson* i Intagan instämt, Herr *Björnstjerna*, Herr Grefve *de la Gardie*, Herr *C. F. Wærn*, Herr *H. L. Forssell*, Herr *J. Johansson* i Noraskog och Herr *O. Jonsson* i Hof, hvilka samtliga ansågo Utskottets förevarande hem-

Ang. införandeställan böra afslås, äfvensom af Herr *Nisser*, hvilken yrkade, att af spanmåls- Utskottets förslag måtte af Riksdagen antagas endast under det uttryckliga förbehåll, att skydd äfven bereddes andra näringar.
(Forts.)

Ordet begärdes af

Herr *Johansson* i *Noraskog*, som yttrade: Då nu endast första punkten blifvit föredragen, tillåter jag mig att hos Herr *Talmannen* och *Kammaren* hemställa, att öfverläggningen måtte få röra sig om betänkandet i dess helhet.

Den af Herr *Johansson* gjorda hemställan bifölls; i följd hvaraf alltså diskussionen skulle få omfatta Utskottets betänkande i dess helhet.

Ordet lemnades härefter å nyo till

Herr *Johansson* i *Noraskog*, som anförde: Då jag är en af Utskottets reservanter från denna *Kammare*, må det förlåtas mig, om jag tager mig friheten öppna den nu stundande, synnerligen viktiga och betydelsefulla debatten; jag ber *Kammaren* på samma gång benäget ursäkta, att jag af en tillfällig bröstkatarr är förhindrad att tala nog högt och måhända tillräckligt mycket. Jag skall för öfrigt icke heller vara mångordig, hvartill jag också har så mycket mindre anledning som jag i en särskild reservation temligen utförligt motiverat de skäl, hvarpå jag för min del kommer att yrka afslag å Utskottets föreliggande betänkande. Men jag kan icke underlåta att åtminstone framhålla en synpunkt, som är af största vikt för denna frågas bedömande, *det* förhållande nemligen, att Utskottet här föreslagit en *ny tullbeskattning, hvaraf statsverket icke har det allra ringaste behof*. Vi känna nog en hvar, huruledes uti den vid denna riksdag afgifna statsverkspropositionen tillgångarna ställa sig på sådant sätt, att *Bevillnings-Utskottet* hade bort finna sig manadt att enligt grundlagens bestämda föreskrift söka tillse att, utan ringaste skatteförhöjning, vare sig i ena eller andra fallet, i stället föreslå nedsättning i tullen för några af de allra viktigaste kassaartiklarne. Utskottet har icke heller med ett ord inlåtit sig på den frågan, huru mycket dessa nu föreslagna tullar å spanmål och mjöl skulle komma att inbringa åt statsverket, lika litet som Utskottet inlåtit sig på en annan viktig fråga, nemligen hvilken nedsättning i andra tullar, som möjligen kan vara af behovet påkallad för att åstadkomma den önskade jemvigten i statsfinanserna.

Jag har i min reservation sökt att efter 10 års medeltal finna den siffra, hvarmed statsverkets årsinkomst genom den ifrågasatta tullförhöjningen skulle komma att ökas, och jag har kommit till det resultat, att 6 millioner kronor kan anses såsom den siffra, hvilken kommer det verkliga förhållandet så nära som möjligt. Jag har yttrat att statsverket icke har det ringaste behof af ett sådant tillägg i inkomster, och jag skall be att till belysning deraf få meddela ett par förhållanden, som ytterligare styrka detta faktum. Statskontoret, som i första hand uppbär statens inkomster från alla håll och kanter, är först och främst på grund af gällande föreskrifter skyldigt att så snart dess kassa upp-

går till ett visst belopp, öfverlemnna hvad derutöfver inflyter till Riks-*Ang. inforande* gäldskontoret för att af detta förvaltas på bästa sätt. Såsom bevis på *af spannmåls-* att statens inkomster under detta år hittills influtit jemnt och rikligt vill jag endast nämna att af de 10—11 millioner kronor, som Statskontoret skall öfverlemnna till Riksgäldskontoret att användas till annuiteter och amortering af vår statsskuld, till bestridande af riksdagskostnaderna o. s. v., har Statskontoret redan under Januari och Februari månader levererat icke mindre än 4 millioner kronor, och under denna månad äro ytterligare ett par millioner att förvänta. Detta förhållande vittnar ju om att Statskontorets kassa så att säga är färdig att nästan oafbrutet rinna öfver. Men icke nog härmed. Riksgäldskontoret har dessutom till förvaltning under år 1885 från Statskontoret mottagit ett mycket stort belopp, hvilket kan betraktas som ett verkligt öfverskott å detta års reglering, ett belopp utgörande icke mindre än 8 millioner kronor. Under sådana förhållanden kan man med skäl fråga, hvartill den föreslagna åtgärden af nya tullbeskattningar skulle gagna. Kan det vara klokt, nyttigt och rättvist att ytterligare tillföra statskassan ett tillflöde af inkomster, som icke är behöfligt, ja, rent af öfverflödigt.

(Forts.)

Vi hafva ju redan för lidet år reglerat riksstaten för år 1886, och detta på ett sådant sätt, att vi å densamma kunna vänta ganska betydliga öfverskott. Icke desto mindre begär Utskottet att de nu ifrågasatta nya tullarne måtte, så vidt möjligt är, *genast* komma att tillämpas. Jag har i min reservation icke ansett nödigt att anställa någon beräkning öfver huru stort belopp af inkomster dessa nya tullsatsen skulle komma att lemna redan innevarande år, men herrarne kunna nog tänka sig att detta belopp skulle blifva icke så obetydligt, helt enkelt emedan skördeförhållandena under förra året icke voro af den beskaffenhet, att vårt behof af spannmål och brödföda kan anses vara på långt när fylldt. Och den omständigheten att ett stort antal af våra jordbrukare icke kunde verkställa höstsådden under normala förhållanden måste ovilkorligen verka derhän, att detta årets skörd icke kommer att utfalla så, som man eljest ansett sig kunna beräkna, och för öfrigt, hvem vet huru årsväxten under innevarande år kommer att utfalla? Måhända kan det inträffa, att inom årets slut det skall visa sig att behofvet af spannmål blir så stort, att den ökade import, som deraf blefve en följd, skulle medföra en rätt betydlig tilläggsbeskattning, derest de nu föreslagna tullsatserna genomfördes. Jag har velat fästa uppmärksamheten särskildt på dessa förhållanden och tillåter mig att derjemte uttala en varning för att icke i onödan eller i oträngdt mål tillämpa så betydande och i våra skatte- och lefnadsförhållanden så djupt ingripande tullar, som de ifrågasatta.

Jag skall icke nu inlåta mig på den striden, huruvida de af Utskottet föreslagna tullsatserna skulle komma att afhjelpa det betryck, hvaraf vårt jordbruk för närvarande lider; jag skall öfverlemnna den saken åt andra, som möjligen förstå den bättre än jag, eller åt dem, som efter mig komma att föra de i egentlig mening skattskyldiges talan i denna Kammare; men jag hyser för min del den åsigten, att, om ifrågavarande tullar antagas, så kommer den hjälp, som de beräknat skola medföra, att blifva temligen onyttig och i det hela ovaraktig.

Ang. införande
af spannmåls-
tullar.
(Forts.)

Denna hjälp kommer antagligen att verka ungefär på samma sätt som *alkoholen*; ty såsom bekant verkar alkoholen för ögonblicket väckande och lifgifvande, men efterföljes i regeln af en ännu större förslappning. Jag vill tillägga att, om man antager dessa spannmåls- och mjöltullar och sålunda, så att säga, importerar dessa nyheter från våra södra grannländer, så bör man tillika vara aktsam, att man dervid kan undgå de olägenheter af flera slag, hvilka spannmålstullarne, i synnerhet i Tyskland, haft i sitt släptåg, jag menar socialistlagar, utvisningar, militärtvång och — bränvinsmonopol. Äfven dessa förhållanden ber jag Kammarens ledamöter icke lemna obeaktade.

På de skäl jag sålunda anfört samt då jag af antydda orsaker icke kan eller vill vara mångordig, skall jag, under återopande i öfrigt af min afgifna reservation, inskränka mig till hvad jag nu yttrat och yrka rent afslag å alla de i föreliggande betänkande föreslagna tullsatser.

I detta yttrande instämde Herrar *Fredholm* i Stockholm, *von Friesen*, *Hammarlund*, *P. A. Siljeström*, *Gustaf Ericsson*, *Jakob Erikson* i Stockholm, *Nyström*, *Grafström*, *Johan Olsson*, *Arnoldson*, *Söderblom*, *Gumælius*, *Blomberg* och *Arrhusiander*.

Vidare yttrade:

Herr von der Lancken: Herr Talman! De förslag, som genom Bevillnings-Utskottets nu föredragna betänkande blifvit framlagda till Riksdagens afgörande, torde, näst efter de s. k. stora frågorna, vara de betydelsefullaste, som det nya statsskicket haft att lösa. Det gäller visserligen ej här att ådagalägga, att vårt folk, äfven utan de starka väckelser till själfpröfning och storslagen uppfattning af ett utaf ålder friboret folks pligter mot sig själf och det civilisatoriska arbetet i dess helhet, hvilka hårda pröfningar och genomgångna svåra nationella olyckor medföra, kunnat bevara nog kraft, nog djup insigt om det nationella oberoendets betydelse så väl i och för sig som för den mänskliga kulturen i dess helhet, för att godvilligt åtaga sig de tunga bördor, den nuvarande utvecklingen af nationernas försvarssystem medför. Det är denna tanke, som ligger på botten af de s. k. stora frågorna och som äfven åt de dermed numera oupplösligt förenade ekonomiska spörsmålen förlänar en vigt, hvartill dessa senares omfång och betydelse för vår skattepolitik ingalunda berättigar dem. Nu är det endast fråga om en liten episod i vår tullagstiftningshistoria — längre lära väl nemligen äfven de mest sangviniska tullskyddsvänners förhoppningar ej sträcka sig — men, mine herrar, en episod, som kan vara af djupt ingripande, icke minst politisk betydelse. Det torde alltså ej finnas underligt, om äfven män, sådana som jag, hvilka ej kunnat ställa sig i främsta ledet af politiska personligheter, önska att deri göra sin röst hörd. Jag är ej förmäten nog att tro mig kunna med mina ord öfvertyga en enda af denna församling; men jag har nog aktning för mig själf och den valkrets, jag har äran representera, att icke vilja fritaga min ansvarighet vid avägabringandet af reformer, sådana som dessa.

Till en början ber jag då att få konstatera, att den omständighet,

att flere eller färre af Europas stater i senare tider omgärdat sig med tullskydd, icke kan, vid det förhållande att vi numera äro en spanmålimporterande nation, för oss vara af någon ekonomisk betydelse. Det kan för oss vara en maning till eftertanke, till allvarlig överläggning, då ju samstämmigheten emellan så många utlandets statsmän alltid måste vara en företeelse af vigt, men för oss lika litet som för t. ex. England kunna deraf resultera följder af ekonomisk art. Jag lemnar alltså alla de argument för tullskydd å vårt jordbruks sädesalster, som man velat hemta från utlandets exempel, derhän, och vill endast hålla mig till frågan om spanmålstillarnes betydelse i och för sig utan alla hänsyn till hvad andra folk gjort före oss.

Jag vågar då påstå, Herr Talman, att de föreslagna tullsatserna å spanmål äro orättvisa, onyttiga, ja skadliga till och med för landtbruksnäringen sjelf och, om det lyckas mig att bevisa detta påstående, skall säkerligen ingen förtänka mig att jag röstar nej till Bevillnings-Utskottets förslag.

Jag nämnde i första rummet att dessa tullsatser vore orättvisa, icke därför att jag anser denna omständighet såsom den minst viktiga, utan därför att, lika lätt det jämförelsevis är att med den skrifna lagboken i hand säga hvad som i privatlivet är rätt eller orätt, lika svårt torde det vara att bestämma hvad som är rättvisa i ett beskattningssystem. Den gamla formeln att skatten skall vara proportionerad till den skattgifvandes skatteförmåga svigtar framför den moderna statens enorma uppgifter och anspråk att med sin starka hand ordna nästan hvarje område af individens verksamhet. Uppenbart kan under detta ordnande inträffa att den statsverksamhet, som uppbäres af en till utseendet orättvis skatt, i sina följder blir välsignebringande för den af skatten för hårdt träffade individen; men då jag gör detta medgifvande, går jag dock icke så långt i skepticism rörande möjligheten att uppnå ett rättvist skattesystem, att jag ej påstår att vissa absolut fördömliga skatteformer finnas. Alla, äfven de längst gående protektionister torde medgifva, att hit höra de s. k. kapitationsskatterna, och lika visst är, att spanmålstillarne höra till dessa af teori och praxis lika enstämmigt utdömda skatteformer. Bevisen härför äro så enkla, så lättfattliga, så ofta upprepade, att jag skulle förolämpa Kammaren, om jag å nyo upptog desamma.

Spanmålstillarne äro således en kapitationsskatt och en ganska dryg sådan, eftersom de, med den tullsats, som nu blifvit ifrågasatt, med 5, ja kanske 8 kronor belasta hvarje svensk samhällsmedlem. I sanning, inför detta dryga belopp af en utdömd skatteform erfordras starka skäl, hemtade från den moderna teorien om statens, om jag så får säga, nyttighetsuppgift, för att den skall låta kunna försvara sig.

Hvilken är nu denna uppgift? Vi upplysas derom i Utskottets betänkande, der det säges, att våra landtbrukare äro i betryck och fordra hjälp, och att denna hjälp kan lemnas utan att betunga de öfriga samhällsklasserna, ja, till och med på ett sätt, som kommer de öfriga samhällsklasserna till godo. Mine herrar! Som jag redan sagt, är jag icke okunnig derom att staten för sig ställer helt andra uppgifter nu än förr. Den som nu vill påstå, att staten är en anstalt för realiserandet af rätten, har ingenting lärt af det praktiska lifvet.

Ang. införande
af spanmåls-
tullar.
(Forts.)

Ang. införande
af spanmåls-
tullar.
(Forts.)

I helsovärdsstadgan, byggnadsstadgan, den nya jernvägslagen och hvad de heta allt dessa lagar, der lagstiftaren för realiserandet af ett bestämdt nyttighetsmål lägger band på det fria aftalet och i detsamma nedlägger kouseqvenser, som kontrahenterna ej från början afsågo, möta vi otaliga spår af detta statens anspråk att föra statsmedlemmarnes verksamhet fram mot mål, som ur statens högre synpunkter äro berättigade; och lyckas de storartade försök att genomföra hela nationers ålderdomsförsäkring, som den moderna statssocialismen, hvilkens principer redan nu omedvetet tillämpas af hvarje civiliserad stat, ställt på sitt program, då hafva vi för visso ingen anledning att beklaga, att den moderna staten trädt utöfver de af gammalt för dess verksamhet satta rämärkena. Protektionismen är nu också en art statssocialism; äfven den vill låna statens mäktiga hand för att i tvunga individernas verksamhet i en riktning, som den, lemnad åt sig sjelf, ej skulle taga. Men skillnaden är dock å andra sidan stor. Under det att för den lagstiftning, som jag nyss hade äran karakterisera, målet är att skydda de i andligt eller ekonomiskt afseende små, att från dem afvärja faror, som de ej kunna förutse, eller mot hvilka de af egen kraft ej kunna skydda sig, att i deras förhållande till de i ekonomiskt afseende store tillse, att ej den öfvermakt, sakernas natur lembar åt kapitalet och kunskapen, må begagnas till öfvergrepp och våldförande af de i dessa afseenden vanlottades intresse, så är förhållandet med protektionismen alldeles motsatt. Den vill skydda de stora på bekostnad af de små. Mine herrar! Jag är ingen demagog; jag vill ej upphetsa samhällsklasserna mot hvarandra; jag inser för väl de oerhörda svårigheter, som äro förknippade med lösningen af vår tids sociala spörsmål, för att genom ensidigt accentuerande af den förmenta djupa konflikten mellan kapital och arbete vilja förbittra striden och paskynda en lösning, som kan vinnas endast på den lugna utvecklingens väg; men jag vill å andra sidan ej af fruktan att inräknas bland demagogernas skara låta afhålla mig från att använda deras argument, för så vidt de synas mig berättigade. Spanmålstullarne ställa frågan på sin spets. Då, såsom jag framdeles skall visa och för öfrigt hvar man känner, landtbrukets betryck är en följd af en kolossal omhuvlfning i produktionsförhållandena, hvilken med nödvändighet måste medföra en nedsättning af de högt uppdrifna jordvärderna, och man vill bota detta betryck genom en kapitalationsskatt, nog stor att hålla jordegarna skadeslösa för det stora värdefallet, så innebär denna lösning just ett skyddande af de i ekonomiskt afseende stora på bekostnad af de små. Jag förbiser dervid ingalunda att mängden af våra landbrukare för ett lif, som väl ej mycket höjer sig öfver arbetarens; men utom det att han ej lär hafva mycken fördel af spanmålstullar, står det dock fast att han och hans medbröder äro i besittning af detta monopol till jordens produktionskraft, hvars berättigande en och annan redan börjar betvifla och som i hvarje fall sätter honom i tillfälle att med större utsigter till framgång, än den, som är reducerad till sina blotta armar, kämpa sin strid om tillvaron.

Uppenbarligen kunna dylika förslag försvaras, endast så länge deras verkliga innebörd döljes af uppördssittets förlåt, och jag hemställer till eder, mine herrar, om det föresloges att lyfta på denna

förlåt, om det ifrågasattes att genom den allmänna bevillningen eller, *Ang. införande af spannmåls-tullar.* än bättre, genom att höja mantalspenningarne till 5 kronor per individ uppbringa den summa af 20 millioner, som spannmålstullarne beräknas tillföra landets jordbrukare, jag hemställer, säger jag, huruvida inom denna församling skulle finnas någon, som skulle hafva, icke mod, men hjerta att votera en sådan lagstiftning. (Forts.)

Men äfven medgifvet att detta vore berättigadt, äfven bortsett från det orättfärdiga i ett dylikt tillvägagående, kan man verkligen tillmäta påståendet derom, att spannmålstullar i rikt mått skulle återgälda arbetaren den uppoffring han sålunda tvingas att göra genom tillfälle till ökad sysselsättning, någon sanning?

Jag förutsätter, att införandet af spannmålstullar komme att åtföljas af en sänkning i tullen på andra konsumtionsartiklar, såsom socker och kaffe, och att således jemvigten blir bibehållen i statens hushållning. Från statens synpunkt sedt finnes således icke något hinder för tullen, men för individen gestaltar sig saken annorlunda, ty äfven om han blir fri från en spannmålstullen motsvarande kvantitet af dessa senare tullar, måste han dock för sitt behof af spannmål betala ej mindre skatten till staten än äfven det belopp, som skall tillkomma jordbrukarne. Det är, såsom redan nämnt, en summa af 20,000,000 kronor, som på detta sätt skulle komma att ombyta egare. Kan man nu med något spår af rimlighet påstå, att dessa 20,000,000 kronor, endast därför att de förflyttades från de öfrige samhällsmedlemmarnes fickor i jordbrukarnes, skulle bättre tjena produktionen? Uppenbarligen icke. I ena som i andra fallet lära de komma att användas till inköp af föda, kläder, ved och alla öfriga lifsförnödenheter. Att påstå, att de i jordbrukarnes händer skulle besitta större köpkraft, det är, med förlof, en orimlighet. Icke heller lärer väl med fog kunna påstås, att det antal armar, som sysselsättas vid jordbruket, skulle genom tullarnes införande komma att ökas. Med eller utan tullar lär väl jordbruksarbetet komma att fortgå i samma skala, om än med ändrad riktning. Påståendet, att ödeshemman skulle uppkomma, om vi ej skynda oss att rädda jordbruket, lär väl böra förvisas till chimērernas område. Men möjligen skulle man vilja göra troligt, att de 20 millioner, som genom tullarne komme att afhändas landets icke jordbrukande befolkning, derigenom att de fördelades på färre händer och följaktligen i större mått tillföle en hvar af dessa, skulle visa större benägenhet att kapitaliseras och på detta sätt indirekt komma det nationella arbetet till godo. Ja, det är ett skäl, som låter säga sig och som må hända är det enda berättigade i hela skyddstullstankegången. Men, utom det att, såsom följd af denna kapitaltillökning, ögonblicklig hjälp ej bereddes det nationella arbetet, och ögonblicklig hjälp lär ju behövas, kvarstår ändå att bevisa, att idkare af landtbruk ådagalagt större benägenhet för sparsamhet än nationens öfriga klasser. Det kunde möjligen låta säga sig förr; i vår demokratiska tid, då på tusen sätt är sörjdt för att de små besparingarna så väl som de stora komma till sin rätt, kan man svårigen vidhålla ett dylikt påstående. Och tro herrarne att sparbankerna, lifförsäkringsanstalterna och hvad de allt heta dessa inrättningar, som hafva till uppgift att insamla äfven de minsta besparingar,

Ang. införande låta sina insamlade medel ligga sysslolösa och drömma i hvalfven? Gå
af spanmåls- de icke ut och befrämja produktionen lika väl som de större kapitalen?
tullar.

(Forts.)

Det synes alltså mig klart, att, äfven om man skulle vilja gifva begreppet rättvisa i beskattningen dess mest vidsträckta betydelse, man icke kan påstå, att spanmålstillarne äro berättigade. Men de äro icke allenast icke berättigade, de äro mer, de äro rent af onyttiga. Jag vill dermed icke säga, att de ej kunna åstadkomma en tillfällig relativ förbättring i en och annan större jordbrukares ställning, jag vill till och med medgifva, att de måhända kunna välgörande inverka på *alla* jordbrukares ställning; i hvarje fall skall jag icke tillåta mig att draga upp gränser emellan dem, som hafva nytta af tullen, och dem, som icke hafva det. Jag lemnar detta derhän, men jag påstår, att spanmålstillarne äro onyttiga, därför att de stå i ingen proportion till den egentliga anledningen till det nu rådande betrycket.

Om vi, mine herrar, kasta en blick på det menckliga arbetets historia, skola vi finna att alla produkter, hvori det menckliga arbetet ingår som hufvudsaklig beståndsdel, fallit i värde. Kläder, belysning, den intellektuella näringen tillhandahålles till ett pris och omfång, hvarom forna tider ej vågat drömma. Endast råvaran motstod till endast för kort tid sedan det allmänna priset. Trots alla förbättringar i tekniken kunde denna ej hålla jemna steg med den ökade befolkningens behof. Råvarorna och med dem jordvärderna stego och stego af det enkla skälet, att jordens växtkraft förefans endast till begränsadt omfang. Innehafvarne af jordegendom sågo sin förmögenhet år efter år växa, utan att de för tillväxten hade att tacka något sitt eget arbete. Men då hade plötsligen transporttekniken nått den fulländning, att distanserna icke mera betydde någonting. Europas gamla utsugna jord hade att på jemlik fot uthärda konkurrensen med Amerikas och Australiens jungfruliga mark, som dessutom, tack vare kolonisationsarbetets oerhörda fortgång, kunde brukas med samma trygghet och säkerhet som någon jordlott i Europas mest civiliserade stat. Nedgången i produktionskostnaden träffade nu jemväl råprodukterna; de säkra förhoppningarna om att jordvärdet, i parentes det kapitaliserade värdet af jordens produktionskraft, fortfarande skulle stiga, gickades, och krisen, som i lika grad hemsökt och hemsöker alla Europas länder, blef så mycket svårare ju mera man vant sig vid den af all dittills vunnen erfarenhet bekräftade stigningen i jordvärdet. Och nu skulle vi visa ifrån oss den så ifrigt efterlängtade välsignelsen af billigt bröd, endast därför att våra landtbrukare ej mäktat öfverskåda vidden af den storartade, för menckligheten i dess helhet välsignelsebringande omhvälfning, som förbereddes. Är det icke att bjuda öppet trots mot hela den föregående utvecklingen, mot vår tids oerhörda intellektuella arbete, mot vetenskapsmannens, som börjar genomskåda stormens hemligheter, mot ingenjörens, som genomtränger bergen och fyller hafven, mot den djerfve upptäcktsresandens, som med fara för sitt eget lif lägger nya trakter under civilisationens herravälde, mot lagstiftarens, som bjuder hägn åt det fredliga arbetet, mot allt det sträfvande, hvaröfver vår tid med rätta är stolt och ur hvilket, vi måste tro det, om vi öfver hufvud skola tro på en försyn i världshistorien, ett samhällsskick ädlare och bättre än vårt skall framgå. Kan det

vara klokt att införa en dylik lagstiftning? Är det ej fastmer som ^{Ang. införande} att uppresa en barrier af stickor mot lavinen? Den bryts, ja, mine ^{af spannmåls-} herrar, den bryts lika visst som den okunnigaste arbetare i våra dagar, tack vare vetenskapernas allt jemt fortgående popularisering, känner, att tull på spannmål — det är att taga från honom en del af hans i anletets svett förvärfvade bröd.

Att den föreslagna lagstiftningen jemväl är skadlig, derom kan jag med stöd af det föregående fatta mig kortare. Efter allt hvad jag sagt torde inses, att efter min uppfattning den närvarande krisen har så djupt liggande orsaker, att den ej kan förekommas eller ordnas med så små och orättvisa medel som några tullsatser. Efter allt att döma skall jordvärdet ännu en lång tid komma att vara i nedgående. Ytterst skadligt skall det därför vara att ej från början se denna sanning rakt i ögonen, att ej från början lämpa arbetet derefter. Ju längre vi söka vika undan för eller sätta dam mot denna mäktiga ström, dess svårare skall det slutliga genombrottet blifva. Andra klasser hafva lidit före jordbrukarne. Huru många redbar, arbetsam handtverkare, huru många klokt beräknande detaljhandlare hafva ej i våra dagar sett sig öfvergifna af sina kunder, sitt välstånd förminskas, omedvetne derom, att de föllo offer för den obarmhertiga lag, som vill att produktionen för att vara lönande skall drifvas i stor skala. Hvilket lidande har ej införandet af maskiner medfört. Huru många aktningstvärda existenser hotas ej af räntans i öfrigt välsignelsebringande nedgående? Turen är nu kommen till jordbrukarne. Må de finna sig i sitt öde, må de med kraft söka att rädda hvad som kan räddas, må lagstiftningen komma dem till hjälp med väl ordnade kreditanstalter, med goda undervisningsinrättningar, med genomtänkta, för ändamålet väl afpassade lagar, men må de icke förmå oss att med fåkunniga afspisningsanstalter söka bortleda det menskliga civilisationsarbetets breda strömfåra, utan må den lugnt få framflyta i den djupa bädd, världarnes Herre åt den beredt, på det målet, ett allt större mått af välmåga åt ett allt större antal menskliga individer, mer och mer må blifva en sanning!

Jag yrkar afslag å den föredragna punkten.

Häruti instämde Herrar *Wieselgren, O. Mellin, Wretlind* och *Lilienberg*.

Herr Fredenberg anförde: Som frågan om frihandel eller tullskydd för landets näringar långt förut blifvit grundligt genomdebatterad på möten och i pressen samt förlidet år i Riksdagen, så torde det nu mera vara särdeles svårt att kunna göra något nytt inlägg i denna så länge omtvistade angelägenhet, och det är ej heller därför jag nu begärt ordet. Men då det under sista tiden i synnerhet pågått en särdeles liflig för att icke säga hetsig agitation inom landet för eller mot skyddstullar, så anser jag det vara min pligt såsom riksdagsman att öppet och utan tvekan angifva min ställning i denna viktiga fråga. Jag vill därför, äfven med fara att nödgas upprepa ett eller annat som kanske förut blifvit sagdt i denna fråga, anföra några af de skäl, som bestämt mig för att yrka bifall till Bevillnings-Utskottets nu föreliggande betänkande.

Ang. införande
af spannmåls-
tullar.
(Forts.)

Då, med undantag af England, de flesta europeiska länder samt Nord-Amerika, hvars klokhet och omtänksamhet att taga vara på egna fördelar ingen lär kunna bestrida, omhägna så väl jordbruket som industrien med tullskydd, kan det, enligt min tanke, icke gerna vara klokt eller riktigt af ett fattigt land som Sverige, hvars produktionsarbete pågår under ogynsammare förhållanden än utlandets, att ställa sina dörrar öppna för utländsk öfverproduktion, ty derigenom måste, så vidt jag kan se, möjligheten för det inhemska arbetet att kunna bestå i täflingskampen för sin tillvaro med det utländska allt mer och mer försvinna. Att så äfven är förhållandet visar sig tydligt i den tilltagande arbetslösheten samt i den ökade oerhörda importen af utländsk förädlingsindustri, ty under de sista tio åren har Sverige i medeltal årligen importerat för 45,000,000 kronor mer än det exporterat till utlandet, hufvudsakligen i råvaror, bestående af trä, jern och hafre.

För att utjemna denna allt mer och mer tilltagande brist på både arbete och kapital, hafva vi också nödgats att ständigt exportera en mängd af våra bästa arbetskrafter till Amerika, der de mottagas med glädje såsom en värderik hjälp till ökad produktion, samt hundratals millioner kronor i obligationer till utlandets penningmarknader, för att dermed betäcka vår ogynsamma handelsbalans. Vi böra äfven noga bemärka, att alla de förädlade varor vi inköpa från utlandet, hvilka vi sjelfva kunna åstadkomma, äro för landet icke blott ett förloradt rörelsekapital, utan äfven, hvad mera är, en förlorad arbetsförtjenst, som vi beröfvat våra egna arbetare. Det heter visserligen mycket vackert, att man icke bör »fördyra brödet för den fattige» eller också, ehuru mindre vackert, att man icke bör pålägga »svälttullar», men erfarenheten och noggranna statistiska utredningar hafva till fullo visat, att ett måttligt tullskydd föga eller intet förhöjer en varas pris, emedan den ökade verksamheten inom landet i det närmaste vanligen motväger den befarade prisstegringen, utan det egentliga värdet af tullskyddet ligger deruti, att det höjer företagsamheten samt bereder åt den inhemska produktionen på vår egen marknad något litet företräde framför den utländska. Att det häri skulle ligga någon orättvisa, kan jag för min del icke finna, ty vår inhemska produktion är tryckt af tunga skatter till staten och ännu tyngre till kommunen, hvilka ju icke besvära den utländske fabrikanten eller producenten, som söker upp vårt lands marknad. Vi böra äfven ihågkomma, att vår moder-näring, jordbruket, är landets störste arbetsgifvare och äfven dess störste konsument, och den till ordspråk vordna sanningen, »att då jordbruket lönar sig väl, står det äfven godt till med stadsmannanäringarna och stadsbefolkningen», kommer nog därför hädanefter såsom hittills att blifva en fullgiltig sanning.

Under de flesta åren på 70-talet stodo lifsförnödenheterna i särdeles högt pris, men sällan eller aldrig har arbetaren haft det så godt som just då, emedan han aldrig led brist på en lönande och riklig arbetsförtjenst. Detta af mig nu gjorda påstående besannas äfven af den berömde engelske statsmannen Gladstone i hans bekanta yttrande; »det är ett stort misstag», säger han, »då man tror att nedsättning i arbetarens lefnadskostnader är sättet att hjälpa honom. Sättet att

hjelpa honom ligger deruti, att man uppmuntrar det yrke, som han tillhör, så att det blir riklig afsättning på detta yrkes produkter». Ang. införande af spannmåls-tullar.

Ett märkligt tidens tecken är äfven det, att just i England och framför allt bland dess arbetare börjar man att allt mer och mer ropa på skydd mot den utländska konkurrensen. Herr Talman! Jag har efter allvarlig och samvetsgrann pröfning samt efter bästa förmåga sökt att sätta mig in i nu föreliggande fråga angående frihandel eller tullskydd, och jag har dervid icke kunnat komma till annan slutledning än att då utlandet omgärdar sina näringar med tullskydd, så blir för vårt jordbruk och vår industri vår nuvarande handelspolitik skadlig, ja ruinerande, emedan den besinningslöst skänker bort dyrbara rättigheter åt utlandet utan att på samma gång vilja bereda vår inhemska produktion motsvarande fördelar på den utländska marknaden. — Som arbetet är ett lands största rikedom och välsignelse och jag är lifigt och varmt öfvertygad om, att ett måttligt tullskydd skall höja det svenska arbetet och den svenska företagsamheten samt derigenom äfven bereda bättre utkomst och vilkor åt våra arbetare, så anhåller jag, Herr Talman, ehuru jag är stadsrepresentant och icke eger ett enda kappand jord, att få yrka bifall till Bevillnings-Utskottets betänkande.

I detta anförande instämde Herrar *Smedberg, Stockman, E. Ersson* i Arnebo, *Larsson* i Fohle, *J. Petersson* i Boestad, *Svenson* i Bossgården, *Sjöberg* i Bodaryd, *Norén, Örwall* och *Östberg*.

Herr Dickson yttrade: Då min åsigt i den nu föreliggande frågan sannolikt är ganska väl känd inom denna Kammare, och då vidare denna fråga blifvit utförligt skärskadad från alla möjliga sidor, både i brochyren och tidningsartiklar, samt då särskildt i Bevillnings-Utskottets föreliggande betänkande och dervid fogade reservationer frågan blifvit temligen utförligt behandlad, skulle jag vid detta tillfälle sannolikt nöjt mig med att blott och bart afgifva min röst. Men jag har ansett, då jag från den stad jag representerar fått mig tillsända petitioner med begäran att på något sätt låta dem komma till Riksdagens kännedom, mig böra låta till Kammarens protokoll anteckna, att jag emottagit dels ett utdrag af protokoll, hållet vid allmänt möte i Göteborg, der man enhälligt protesterat mot lifsmedelstullar samt ansett dem skadliga och förderliga, dels ock en till mig stäld skrifvelse från handels- och industriföreningen i Göteborg, hvari framställes begäran att jag ville låta till Riksdagens kännedom komma föreningens åsigt om förderligheten af spannmålstullar. Jag medgifver att på denna sistnämnda skrifvelse fäster jag ganska stort afseende, enär man icke kan säga, att det är en åvägabragt opinionsyttring, då det är en samling af industriidkare, som förenat sig om densamma, och hos handtverkare eller industriidkare har man ju alltid ansett att tullskyddet hade ett betydligt insteg. Jag har därför, såsom nämndt, velat låta dessa skrivelser komma till Riksdagens kännedom.

Medan jag nu har ordet, ber jag få skärskåda denna fråga från en synpunkt, hvarur den mig veterligt icke förut betraktats. Mine herrar, då en läkare har att behandla en sjukdom, är det hans första pligt att söka utröna sjukdomens orsaker och deremot rigta behand-

Ang. införande
af spannmåls-
tullar.
(Forts.)

lingen. Vi äro nu här församlade för att söka råda bot för det sjuka landtbruket, ty att det lider af en sjukdom, det är jag lika villig som någon att erkänna. Vi böra då söka reda på orsakerna dertill, och sedan är det väsentligen mot dem som vi böra söka botemedel. Hvilka än orsakerna äro till landtbrukets betryckta ställning, icke kan man väl säga, att de låga spannmålsprisen äro den huvudsakliga orsaken dertill. De kunna väl och med berättigande betraktas såsom en bidragande orsak, som för tillfället förvärrar symptomen af sjukdomen. Den närmast liggande orsaken är utan tvifvel de för högt uppjagade egendomsvärdena i följd af spekulationer, möjligen i vissa fall af egendomssvindel. och en annan orsak är, att den svenska jorden är för högt skuldsatt. Dessa äro utan tvifvel de omständigheter, som huvudsakligen föranlett betrycket. Jordegendomen står för närvarande i onaturligt högt pris och är så skuldsatt, att den med nuvarande produktionsförmåga och spannmålspris icke kan gifva ränta på det i egendomen nedlagda kapitalet. Deraf blir en naturlig följd att jordegendomens värde småningom måste sjunka. Huru det då skall gå med skulderna, vet jag icke; men icke blir det fördelaktigt för landtbrukarne. Om den tid kunde komma, att räntorna blefve minskade eller att, såsom jag hört omtalas, i lagen stadgades ett visst maximum för ränta mot säkerhet i jordbruksfastighet, det skulle äfven otvifvelaktigt blifva olycksbringande för fastighetsegarne.

Den fråga, som vi nu hafva för oss, är ganska vigtig, ty det gäller för Kammaren och Riksdagen att fatta beslut om landets framtida ekonomiska angelägenheter. För dem af oss, jag tror det är de flesta, som redan bestämt sig för huru de skola rösta af fullaste öfvertygelse, antingen för eller emot, för dem är saken ganska lätt. Men det är möjligen några, som ännu äro tvifvelaktiga huru de skola rösta, och för dem medgifver jag att ansvaret måste kännas hårdt och be tungande. För min del är det af fullaste och innerligaste öfvertygelse som jag lemna min röst för afslag å Bevillnings-Utskottets förslag.

Herr Danielson: Jag kan icke annat än uttrycka min tillfredsställelse öfver att under den korta stund diskussionen hittills pågått densamma utmärkt sig för lugn och aktning för andras åsigter och jag hoppas detta fortfarande skall blifva fallet under debatten.

Jag kan i likhet med den föregående talaren säga, att äfven jag skulle kunna utan något anförande nedlägga min röst i urnan vid den blifvande voteringen. men då äfven jag från *min* hemort erhållit icke mindre än 48 skrivelser, undertecknade med 3 å 4,000 namn, hvilkas bärare deri allmänt uttalat sin önskan, att en förändring snart vidtages i de nu bestående tullförhållandena, anser jag mig böra yttra några ord. Jag får då nämna att jag sökt sätta mig in i denna sak så godt tiden det medgifvit. och har jag funnit det nödvändigheten bjuder, att Riksdagen måste vidtaga åtgärder för att i någon mån söka hämma den stora utländska spannmålsinförseln, som mera än skäligt är nedtrycker våra spannmålspris. Jag anser detta önskvärdt äfven i arbetarnes i städerna intresse. Om vi se saken praktiskt och som den i verkligheten företer sig, tror jag vi skola finna, att under många år har en ständigt ökad inflyttning till städerna egt rum. Landsortens jord-

brukande befolkning har under de senare åren kommit i betryck^{Ang. införande} allt mer och mången måst gå från sin torfva och sitt hem för att ^{af spanmåls-} söka sin bergning på annat håll, och härvid hafva de fleste sådana styrt sin ^{tullar.} färd till städerna och dit inflyttat, hvadan det förhållandet inträffat att desse kommit så att säga att trängas med städernas förut varande arbetare i täflan om arbetsförtjenst. Samma har förhållandet varit med handtverkerierna och den öfriga industrien. Att landets jordbrukare icke kunna bestå i fri täflan med hela världen, i afseende på jordbrukets alster, torde för hvar och en vara tydligt, och att denna fria täflan är för jordbrukaren en orättvisa, då nästan alla näringar och yrken, som sysselsätta arbetare i städerna, hafva mer eller mindre tullskydd, torde äfven vara uppenbart. Jag har genomsett gällande tulltaxa punkt för punkt och jag har funnit, att, som jag nämnt, en mängd yrken hafva skydd för sin näring, medan deremot jordbrukaren, som arbetar hårdt och tråget och ofta under knappare lefnadsvilkor, har intet. Jag har då funnit att följande yrken hafva tullskydd, nämligen: guld- drageriarbeten, hattfabrikationen, instrumentmakare, smidesarbeten, gju- terier, kassakistfabrikationen, kakelugnsmakare, skräddare, sockerbagare, kopparslagare, korgmakare, krukmakare, lackfabrikationen, papperstill- verkning och en del tryck, blanksvärtfabrikationen, skrifbläckfabrika- tionen, borstbinderiarbeten, gardiner, målade och tryckta, gevärsfabrika- tionen, gipsarbeten, glasfabrikationen, leksaksfabriker, limtillverkningen, läderarbeten, tapettillverkningen, slöjdvaror, snörmakeriarbeten, spegel- makare, sprutfabrikanter, tegeltillverkare, en del, tunnbindare, svarf- vare och bildhuggare, cigarrfabrikörer, tändsticksfabriker, urmakare, vagnfabrikörer, vaddfabrikanter, väfnader m. m. För att få listan så kort som möjligt har jag gjort detta sammandrag. Kan man under sådana förhållanden verkligen säga, att landets tullagstiftning stadgar frihandel? Är det icke tvärtom i nu nämnda yrken protektionist- system i ganska väsentlig grad? Hvarför då stämpla jordbrukets ar- betare och säga, att de skola vara de enda som icke skola hafva skydd? Kan det vara rätt att utländingen för sina jordbruksalster skall få begagna vår inom landet varande marknad lika fritt som vi, landets inbyggare, hvilka dock måste genom skatter och onera uppehålla statens tillvaro? Jag tror det icke. Vilja herrarne taga bort skyddet för de af mig uppräknade näringarne, så blir det rättvist, men så länge sagda näringar med flere hafva skydd, torde man kunna påstå, att jordbrukarnes sträfvanden efter skydd för sina alster äro berättigade.

Jag nämnde nyss, att en mängd jordbruksarbetare årligen inflytta till städerna och att detta just är följden af den tryckta ställningen å landsbygden. Som stöd för min åsigt om det skadliga för landet af en sådan inflyttning vill jag minnas att jag för några dagar sedan läste i en tidning, som ganska mycket förfäktar frihandelssystemet, några rader, som jag anser värda att här omnämna. Dessa rader må hafva inkommit i tidningen af misstag eller med vilja — de innehålla några såsom mig synes mycket beaktansvärda ord. De lyda sålunda: »De arbetslöses antal i London uppgår, enligt le Temps' korrespondent, till 60,000 och hela antalet af de derigenom brödlösa till minst 200,000. Sin största förstärkning har denna massa erhållit genom den stora

(Forts.)

Ang. införande
af spannmåls-
tullar.
(Forts.)

mängd jordbruksarbetare, som under de senare åren inströmmat till London och hvilkas antal för de senaste tio åren korrespondenten uppgifver till ej mindre än 108,000. Långt ifrån att minskas, är denna inflyttning i följd af spannmålsprisens sjunkande och den öppna jordens igenläggande till betesmarker i ständigt stigande.»

Dessa ord kunna fullt tillämpas på våra rådande förhållanden, ty så kommer det att gå äfven hos oss, om man än längre håller på med att lemna jordbrukets idkare utan hjälp och skydd. Ömmar man för stadsarbetarne, så blir det nödvändigt förekomma, att tusental arbetare strömma från landet till städerna och göra de nuvarande svårigheterna der ännu större. Lat därför så många som möjligt få möjlighet till sin utkomst och näring på landet vid vår modernäring jordbruket, ty endast genom jordbrukets förbättring och dess idkares välbefinnande kunna vi bereda landet en lycklig framtid. Detta är åtminstone min åsigt.

En annan talare, den förste i ordningen, har sagt, att om man pålägger denna skatt — de afsedda tullarne i fråga — så skall man derigenom onödigtvis öka statens inkomster med sex millioner, och att dessa inkomster skola komma att tagas från en del af landets inbyggare. Jag vill nu fråga, hvad blir följderna, om nu rådande förhållanden få fortfares? Jo, mig synes, att följderna bli de, att dessa sex millioner — så vida talaren har räknat rätt — komma att trycka på jordbruksnäringen, under det att rikets öfriga inbyggare hafva en motsvarande fördel, som vi, jordbrukare, fortfarande måste betala och som vi sålunda betalt under de 30 år, som vi haft denna frihandelsprincip tillämpad, och hvarigenom jordbrukarne fått år efter år bära denna börda för att underlätta lefnadskostnaderna för landets öfriga inbyggare. Jag åtminstone kan icke tyda detta på annat sätt. Redan nu är jordbrukarens ställning rätt betänklig, enär in-teckningarne uppgå till 40 % af hela landets jordtaxeringsvärden. Ligger man här till de öfriga skulder jordbrukarne hafva »på löpande förskrifning», så torde lätt inses, huru vi snart kunna stå inför en omfattande jordbrukskris, och att följderna kunna blifva högst bedröfliga; ja, då kanske man skulle finnas villig hjälpa, men då kommer hjälpen — för sent. Jag föreställer mig, att nödgas våra banker och öfriga låneinstitutioner, på grund af sina fordringar, blifva egare af en mängd egendomar och possessioner, då är det gifvet, att de förra egarne nedtryckas till arrendatorer, torpare eller dagakarlar. Ja, mine herrar, låt oss, medan ännu någon tid är, söka förekomma en sådan framtid.

Jag vill icke inlåta mig på att anföra statistiska siffror, som ofta delgifvas oss i denna fråga, emedan jag anser det vara till föga gagn. Jag vill nu endast tillägga, att jag för min del icke vill taga på mig det ansvar, som jag anser kommer att drabba en hvar motståndare till nu ifrågasvarande tullskydd, om denna fråga faller, ty jag tror, som jag nämnt, att vi under sådana förhållanden få så genomgripande ekonomiska förvecklingar, så väl i jordbruket som andra näringar, att jag vill vara fri från det ansvar därför, som tillkommer mig från denna plats. Detta ansvar må de bära, som tro sig kunna fortfarande uppehålla och försvara det nuvarande systemet. Min tanke är, att man nu bör rädda hvad som räddas kan och söka förekomma den vi-

dare ekonomiska olycka, det nu rådande tullsystemet dragit öfver *Ang. införande af spanmäls-tullar.* vårt land.

På de välgrundade skäl, Utskottet anfört för sitt förslag, och de skäl, jag nu i korthet framhållit, yrkar jag bifall till Utskottets hemställan. *(Forts.)*

I detta yttrande instämde Herrar *Pehrsson* i Norrsund, *Ekeborgh*, *J. Ericsson* i Norrby, *Andersson* i Himmelsby, *C. J. Jakobsson*, *J. Pettersson* i Alfvesta, *Jönsson* i Mårarp, *Malmström*, *Eklund*, *Andersson* i Östra Åhm, *Johansson* i Löfåsen, *Jönsson* i Gammals-torp, *Börjesson*, *Ivar Månsson*, *Svenson* i Edum och *Trulsson*.

Vidare anförde:

Herr O. B. Olsson: Jag har begärt ordet för att få den mening jag har i denna fråga bevarad i protokollet. Jag vill dock icke upptaga Kammarens tid länge, utan endast framhålla det hufvudsakliga af min åsigt.

Såsom man vet har sedan förra riksdagen bedrifvits en storartad agitation rörande tullskydd för jordbruket, hvilken agitation blifvit på vissa orter af en stor del af det befordrade presterskapet kraftigt understödd.

Jag vill icke tro, att ens de prester, som ifrigast bidragit till denna agitation, tagit sig anledning härtill af något slags beräkning på egen fördel, ehuru ett sådant antagande kunde ligga nära till hands, enär spannmålsens fördyrande genom tull måste hafva till följd, att markegångspriset otvifvelaktigt kommer att ställa sig högre och i så fall i större eller mindre mån öka kyrkoherdarnes löneinkomster på församlingarnas bekostnad.

Man har sagt, att jordbrukaren skulle behöfva understöd till följd af det betryckt, hvari han befinner sig. Detta påstående är äfven enligt min tanke fullkomligt riktigt. Men männe jordbrukareklassen i sin helhet kan komma att draga fördel af tull på spannmål? Jag vågar på goda skäl betvifla detta. Ty, hvilka äro väl de, som härutaf kunna hafva någon fördel? Jo, i min tanke, endast innehafvare af medelstora och synnerligast större jordbruk, som kunna sälja stora quantiteter spannmål, men icke de, som hafva litet eller intet spannmål att afyttra. Dessa åter, de smärre jordbrukarne, som sitta med stora familjer, för hvilkas behof det lilla jordbruket icke kan lemna tillräcklig afkastning, de komma tvärt om fortfarande i den ställning, att de få köpa spannmål, hvilket måste blifva känbarare för dem, i samma mån som spannmålen blir dyrare. Sälunda, enligt den uppfattning jag har, är det hufvudsakligen det stora jordbruket, som har fördel af spannmålstull.

Att jordbruket verkligen kan behöfva någon hjälp till följd af den tryckta ställning, hvari det befinner sig, är en oförneklig sanning. Men jag tror icke, att hjälpen skall ske på detta sätt, ty den kommer icke det mindre jordbruket till godo. Om deremot Riksdagen ville besluta en skattelindring dels i grundskatterna, dels i indelningsverkets tunga, så skulle sådant komma jordbruket till godo och vara detsamma till verklig hjälp, men det nu föreslagna sättet kan jag ej föreställa mig skola blifva till något gagn. Om vi dessutom tänka på

Ang. införande af spannmåls-tullar.
(Forts.)

det stora flertalet af svenska folket, som befinner sig i den omständigheten, att det måste köpa sina lifsförnödenheter, så kan det icke vara skäl att lägga någon ytterligare tunga på denna den fattigaste delen af folket; det är detta, som jag ej kan gå in på. Jag har visserligen sjelf något jordbruk och äfven så stort, att jag skulle erhålla en fördel, om tull lades på spannmål. Men det oaktadt, och äfven om jag skulle draga en stor fördel af denna tull, kan jag icke medverka till sådant, utan jag utgår från den synpunkten, att man ej bör lägga skatt och tunga på dem, som minst tåla att bära dem. En föregående talare har uppgifvit, att den föreslagna spannmålstullen komme att uppgå till närmare 6 millioner. Denna summa är vida större än hela rikets allmänna bevilling och måste till hufvudsaklig del betalas af den fattigare och till antalet största delen af vårt folk, som har den oafvisliga pligten att köpa sitt dagliga bröd. Må vi därför akta oss att gifva upphof åt en sådan obillig beskattning. Vore det nu så, att staten behöfde inkomster, då kunde kanske saken lättare ursäktas, ty i sådant fall får man tillgripa de utvägar man har; men så är icke förhållandet, utan statskassan är dess bättre i den ställning, att den ej behöfver några tillskott, och då anser jag tillvägagäendet icke vara riktigt eller välbetänkt, i synnerhet om dessa tillskott skulle inflyta från den fattigare befolkningen.

En talare framhöll såsom bevis för tullarnes nödvändighet den omständigheten, att den svenska befolkningen till stort antal emigrerat till Amerika. Rörande anledningen till denna emigration hvarken kan eller vill jag nu uttala mig. Ett faktum är, att ganska många svenskar emigrerat; men icke kan jag tro, att tullarne skulle medverka till någon förbättring i detta afseende. Om vi vilja taga Tyskland såsom exempel i detta fall, så befinnes det åtminstone att den största emigrationen till Amerika utgått från detta land, oaktadt man der har tullar. Men detta har ej hjälpt, utan emigrationen fortfar.

Jag skulle hafva mycket mera att säga, men då jag är förvissad, att många andra talare skola uppträda och skärskåda denna sak från både den ena och den andra sidan, skall jag icke längre uppehålla Kammarens tid, utan får för min del yrka afslag å Bevillnings-Utskottets föreliggande betänkande.

Herr Thernænius: Jag skulle icke hafva anhållit om ordet, derest jag icke hade ämnat framhålla några allmänna synpunkter, från hvilka frågan kan bedömas, och hvilka synpunkter således af de följande talarne torde kunna begagnas såsom material för diskussionen.

Då jag framställer dessa allmänna synpunkter, ber jag från början få säga, att jag gör det utan vidare anspråk, och att de må tagas i öfvervägande och ompröfning med afseende på den halt de möjligen kunna ega.

Hvad som bragt denna fråga till tals och lif mera än förut är utan tvifvel de så kallade »dåliga tiderna». Nu vill jag först med afseende på denna sanning — ty det är en sanning — säga, att hvar och en är »barn af sin tid». Det finnes ingen, vare sig frihandlare eller protektionist, som ej i större eller mindre grad påverkas af den tid, i hvilken han lefver. Man kan tryggt påstå, att ingen är så sjelf-

ständig, att han icke i det fallet, med eller mot sin vilja, tager intryck ^{Ang. införande af spanmåls-tullar.} af de meningar, som för närvarande råda. Hvad är då, vill jag fråga, de »dåliga tidernas» egentliga kännetecken? Jo, en allmän tillbakadragenhet i affärlifvet, ett allmänt stillastående, jag skulle också kunna säga, att de karakteriseras af en allmän tröghet med afseende på det arbete »tiden» har för sig. Då man i fråga om sin egen ekonomi har ansträngt sig en tid bortåt, så kommer det sedan en annan tid, då man med afseende på sitt eget arbete behöfver en period af hvila. Och jag tror, att hvad som är en allmän erfarenhet beträffande den enskildes ekonomi, äfven gör sig gällande i det stora hela, så att det genom tiden, i stort sedt, gå sådana perioder af ansträngning och afmattning eller hvila. Dessa perioder komma med större eller mindre mellantider, och under den tid jag varit med, har jag upplefvat åtskilliga sådana. Under tider af allmän »vind i segleu» föras vi med deraf, både den ena och den andra, och både den ena och den andra för ett språk, som öfverensstämmer med den tankeriktning, som gör sig gällande; och när de dåliga tiderna komma, så följa vi också med och tala det då gängse språket, utan att vi just kunna säga, att det är något annat skäl än den allmänna tröttheten och det allmänna talet om »de dåliga tiderna», som åstadkommit denna förändring. Sedan denna hvilotid haft sin kulmination, efterträdes den af en återgång till förökad verksamhet. Jag tror icke, att sådana perioder i mensklighetens lif kunna förekommas af någon lagstiftning.

När nu en sådan hvilotid inträffar, så fråga vi: hvart har då kapitalet tagit vägen? Är kapitalet försvunnet, eller hvad har det blifvit af detsamma? Jo, kapitalet hvilar, till dess företagsamheten vaknat upp på nytt; då tages det å nyo i anspråk, och då börjar den cirkulation i samhällskroppen, som består deri, att kapitalet tages fram ur sina gömmor och föres ut i den allmänna rörelsen.

Men för att denna företagsamhet skall komma till stånd, så är icke allenast nödigt att ett uppvaknande ur dvalan eger rum, utan äfven att man får ett *mål* att arbeta för. Der det saknas ett sådant mål, der kan icke denna verksamhet vara till någon verklig nytta. Dessutom vill jag också säga det, att det att en sådan domning i affärlifvet inträffar, det kan äfven bero derpå, att man utfört det arbete, som varit *den* tidens arbete, och att man liksom stannar och funderar på hvad man hädanefter skall taga sig till; ty *arbete utan mål*, det lärer väl ingen företagsam kapitalist vilja inlåta sig på. Men när det nu gäller att arbeta för det mål, som heter *tillgodoseende af lefnadsbehofven*, så är det klart, att dessa behof hafva en viss gräns, hvar öfver man icke kan gå; när det gäller att förbruka lifsförnödenheter, så kan förbrukningen icke sträckas öfver en viss gräns, icke drifvas huru långt som helst. Individen kan nemligen icke förbruka mer än ett visst mått, och sedan måste hans konsumtionsförmåga upphöra. Är nu produktionen af lifsförnödenheter drifven längre än som kan vara nödvändigt för att hålla jemna steg med denna förbrukning, så måste ett prisfall inträffa, som det icke vore rätt eller klokt att med några konstlade medel söka hindra.

Hvad nu den enskilda hushållningen beträffar, så är tydligt att denna högst betydligt inverkar på den enskildes ekonomi. Lefver

Ang. införande jag öfver mina tillgångar, så är klart, att jag kommer i en ställning, af spanmåls- som icke är helsosam. Jag måste rätta mitt köpande efter mina tillgångar, jag får icke köpa hvad jag sjelf kan åstadkomma, så vida jag icke kan köpa det billigare än jag kan åstadkomma det; men jag måste dervid i så fall se till, att jag har en annan lönande sysselsättning, som ger mig sådan inkomst, att den sätter mig i stånd att kunna köpa.

(Forts.)

Det kan icke heller sättas i fråga, att ju icke den enskilde har rätt att köpa så billigt han kan. Sedan kan man dock alltid taga i betraktande, huruvida det kan vara hans *pligt* att *icke* följa denna sin *rätt*. Då vi för några dagar sedan här i Kammaren diskuterade om rälstillverkningen, så gingo alla uttalanden i den riktningen, att det vore patriotiskt att köpa den räls, som behöfdes här inom landet, äfven om den skulle blifva något dyrare än den utländska. Man bör icke förbise det rättvisa i ett sådant uttalande, och det må kunna sättas i fråga, huruvida icke samma skäl är tillämpligt äfven på den fråga, som nu föreligger, nemligen den om inköp af lifsförnödenheter. Om svenskarnes patriotism i den delen för närvarande vore lika utvecklade som den patriotism, som uttalat sig i fråga om inköp af jernvägsräls, så vore den nu ifrågasatta tullagstiftningen alldeles öfverflödig.

Utskottet har uttalat en allmän sanning med afseende å samhällskroppen, då det sagt: »om en lem lider, så lida de andra lemmarne med». Om jag hushållar med min kropp på det sättet, att jag hämmar blodcirkulationen inom densamma, eller om jag låter öfverföra så mycket blod från min egen kropp till en annans, att min kropp deraf tager skada, så kan detta icke vara hvarken rätt eller klokt. Den synpunkten måste äfven tagas i betraktande vid denna frågas afgörande. Skyddsvännerna kunna använda den till förmån för sig. Huru man dervid skall ställa det så, att det blifver rättvist deladt, det är något som från frihandelsvänlig sida varit framställt, särskildt med afseende på sakens beskattningsida; men att man å andra sidan också bör se till, att lagstiftningen blir till största gagn för *hela* samhällskroppen, det måste med lika stor rätt fasthållas.

Det är slutligen äfven en annan synpunkt, som på de sista dagarne kommit något mera än vanligt till tals och på hvilken jag ber att få fästa uppmärksamheten, ehuru den är till nackdel för den sida jag egentligen tillhör. Det är nemligen de utländske producenternas skyldighet att i beskattningsväg vara likställda med de inhemske producenterna. Det kan väl icke vara rätt att den inhemske producenten ensam skall bära det landets skattebördor, i hvilket han bor; om utlänningen kommer och vill dela marknaden med honom, så bör han väl äfven deltaga i det landets skatter, der han vill drifva sin handel. Det är utan tvifvel af stor betydelse att härutinnan noga afväga hvad som är rätt och pröfva hvad som är bäst.

Ett riktigt och klart svar då den frågan skall utan tvifvel vara egnadt att ställa den tveksamme på fast mark.

Jag skall, Herr Talman, för närvarande icke göra något yrkande utan afvakta huru diskussionen utvecklar sig, för att under dess lopp till äfventyrs framställa ett sådant.

Herr Ahlström: Herr Talman! I likhet med troligen de flesta ^{ang. införande af spanmåls-} af Kammarens ledamöter har också jag trott mig redan länge sedan ^{tullar.} kunna intaga min bestämda ståndpunkt i afseende å denna nu föreliggande viktiga fråga. Sådant oakadt har jag dock icke underlåtit att på den sista tiden än ytterligare egna åt densamma en synnerlig uppmärksamhet och noggrann eftertanke. Jag har då också försökt att bedöma frågan uteslutande, med åsidosättande af min egen mening, efter detta aktstycke, Bevillnings-Utskottets utlåtande med detsamma åtföljande reservationer, och då jag så samvetsgrant och opartiskt som möjligt vägt mot hvarandra å ena sidan Utskottets skäl och å den andra reservanternas, så har jag kommit till det resultat, att innebörden af reservationerna väger betydligt mera än den af Utskottets betänkande. Detta resultat öfverensstämmer också med min förut fattade mening.

Då denna fråga under förra riksdagen synnerligen utförligt behandlades i Kammaren, var jag genom sjukdom förhindrad att närvara. Derfor har jag ansett nödigt att nu yttra mig, och då jag nu angifvit, att jag sluter mig till samma åsigt som reservanterna, så skulle jag dermed kunna sluta, ty jag är fullt förvissad om, att diskussionen i denna fråga icke kan komma att utöfva något inflytande på sakens utgång, men jag vill ändock yttra några, om jag så får säga, speciella bemärkningar i afseende på med denna fråga sammanhängande omständigheter.

Den hufvudsakliga anledningen, hvarför man nu vill införa spanmålstullar, är ju, att man tror sig genom den förhöjning af sädesprisen, de skulle åstadkomma, kunna afhjelpa landtbrukets öfverklagade betryck. Det är därför vid bedömandet af denna fråga af största vikt att tillse, om den tilltänkta åtgärden kan medföra den verkan man åsyftar. Jag är icke jordbrukare och vill icke heller gifva mig ut för att vara sakkunnig, men jag har sökt att förskaffa mig upplysningar af framstående landtbrukare i min hemort, särskildt då jag nyligen under riksdagens lopp varit der på besök, och det är deras meddelanden, som ligga till grund för hvad jag nu kommer att nämna.

Förhållandena äro ju väsentligen olika i de olika delarne af landet, men då Skåne är den mest spanmålsproducerande provinsen, så torde det icke vara ur vägen att tillse, huru kunnige landtmän der tänka sig saken. Man har i offentligen framställda kalkyler om graden af den nytta, som större eller mindre egendomar kunde vänta sig af spanmålstullen, kommit till det resultat, att egendomar om 200 tunnlands åkerrymd och deröfver äro de, som förnämligast skulle draga fördel af tullen, och därför vill jag till norm för beräkningar rörande förhållandet taga en egendom om 200 tunnland. Denna åker antager jag vara, efter vanligt cirkulationsbruk, indelad i 8 lotter. 25 tunland skulle sålunda besas med vintersäd och, enligt vanliga förhållanden, skulle dessa 25 tunnland, efter 10 tunnors afkastning per tunnland, lemna en skörd af 250 tunnor. Efter afdrag för utsäde samt hvad som går åt till hushållet, prestlöner m. m. återstå högst 150 tunnor till afsalu. Denna qvantitet skulle, om tullen antages, komma att med hela sitt belopp, 2 kronor för 100 kilogram, höja försäljningspriset, sålunda lemna en ökad inkomst af omkring 360 kronor. De öfriga sädesslagen utom vintersäden vill jag här lemna ur räkningen.

(Forts.)

Ang. införande
af spanmåls-
tullar.
(Forts.)

Å denna egendom böra födas ungefärligen 60 kor. Nu ställer det sig så, att det för landtmannen är fördelaktigare att fodra med kli än med hafre, emedan det förra foderämnet är både mera mjölk-gifvande och billigare än det senare. För närvarande är nemligen priset på kli 12 å 15 procent billigare än på hafre. Om hvarje ko nu erhåller 5 skålpund kli per dag, gör detta för 8 månader, hvarunder de födas inne, 720 centner. Kostnaden för denna quantitet kli skulle, om tull af 30 öre per 100 kilogram åsattes, blifva ökad med inemot 100 kronor. Antaga vi vidare att på denna egendom, såsom i Skåne är mycket vanligt, odlas 20 tunnland sockerbetor, och tänka vi oss att tullen på socker skulle komma att till någon motvigt mot den å spanmål nedsättas, så skulle detta, efter de pris, sockerbruken nu bestämt, vålla en minskning af 5 öre centnern eller, efter en afkastning af 400 centner betor på tunnlandet, en förlust af inalles 400 kronor.

Om således denna egendoms egare å ena sidan på tullen å vintersäd gör en vinst af 360 kronor, gör han å den andra en förlust af 500 kronor, alltså en öfverskjutande förlust af 140 kronor. Härtill kommer också att landtmannen skall genom en dylik tull mista afnämare för sin spanmål. Han skall nemligen för sin vintersäd endast få qvarnegare till afnämare. Köpmannen kan ej spekulera i en vara, som han ej kan exportera, alldenstund beräkningen naturligtvis går ut på, att spanmålen skulle komma att ställa sig så mycket dyrare här i pris, som motsvarar utlandets notering med tillägg af frakt, assurans, provision och andra omkostnader, samt tullen. För närvarande bestämes priset för landtmännen af utländska noteringar och de nämnda omkostnaderna. Men om tull åsattes, så måste den naturligtvis också beräknas.

En annan olägenhet är också att befara, nemligen att, om landtmannen på hösten vill realisera sin vintersäd, så kan det hända att sådant blir honom omöjligt. Ty qvarnegarne kunna icke på en gång uppköpa hela sitt behof, och då måste för hända landtmannen nöja sig med ett pris, som gör att han icke får hela tullen utan endast någon del deraf ersatt.

Rörande kornet ber jag få påpeka en omständighet, som gör att i anledning af den föreslagna tullen å denna spanmål landtmannen kan vänta sig en förlust. Uppfödandet och gödandet af svin står, såsom bekant, i nära sammanhang med mejerihandteringen. På de större svinslagterierna, af hvilka ett finnes i Malmö, har det blifvit en sats, som uttalats med allt större bestämdhet, att man icke vill hafva något så kalladt »blött fläsk». Enda sättet att förekomma detta påstås vara att utfodra svinen med korn i stället för annan spanmål eller mais. Vid flera mejerier har man därför redan börjat utfodra sina svin med korn. Om detta skulle blifva allmänt, så kunde man med fördel införa utländskt foderkorn och använda vårt inhemska korn till malt. Skilnaden emellan priset, hvartill det utländska foderkornet skulle kunna här säljas till landtmannen, och det pris, som kunde betalas honom för hans eget korn, uppgifves till ungefär en krona centnern, som det förra är billigare än det senare. Denna fördel för våra landtmän skulle, om tull åsattes, gå förlorad. Jag har mig bekant att en arrendator, som är bosatt på omkring en half mils afstånd från

Malmö, under detta år sålt sitt korn till bryggeri i England och erhållit i pris två kronor för centnern öfver det, hvartill våra köpmän säga att korn kan i landet införas och här säljas.

Jag har nu sökt visa, att icke ens innehafvare af egendomar i Skåne om 200 tunnlands vidd och deröfver kunna vänta sig fördel af tulls åsättande å spanmål, utan snarare tvärt om. Då kan man vara viss om att det icke heller å andra orter skall finnas något stort antal jordbrukare, som kunna hafva nytta af tullen. Detta har än mera stärkt min åsigt. Då tullen icke ens kan gagna dem, som den i främsta rummet är afsedd att hjälpa, samt derjemte är orättvis och skadlig för andra samhällsklasser, så förstår jag icke huru man skall kunna rösta för den.

Jag har den lyckan att i denna sak stå på samma ståndpunkt, som, jag tror jag kan säga, hela det samhälle, hvars befolkning jag här representerar. Jag tror nemligen, att det i Malmö finnes högst få personer, som välvilligt omfatta frågan om tull å spanmål. Till den kraft och verkan det kan medföra vill jag omnämna, att vid ett möte i arbetareföreningen i Malmö, besökt af omkring ett tusen personer af alla samhällsklasser, mest likväl arbetare, alla på blott ett undantag när uttalade sig mot spanmålstullar, och fattade mötet en resolution, som är så lydande: »Mötet vill på det varmaste uttala sin bestämda protest mot hvarje införande af tullar på lifsförnödenheter och anmodar vördsammast stadens riksdagsmän i så väl Första som Andra Kammaren att denna protest i förekommande fall på sätt dem bäst synes offentligen frambara». Jag ber vidare få nämna, såsom herrarne redan torde hafva sett af tidningarne, att ytterligare ett möte hallits i Malmö, der resultatet blifvit detsamma. Det var ett stort så kalladt massmöte, besökt af omkring 12,000 arbetare.

En föregående ärad talare, Herr Danielson, yttrade för en stund sedan något, hvaremot jag ber få göra en anmärkning. Talaren sade, att man genom tulls åsättande borde försvåra införseln af de stora öfverflödiga massor utländsk spanmål, som nedtyngde vår inhemska marknad. Jag tror dock icke man kan säga, att det införts mera spanmål än som behöfts. Om så vore, skulle i landet ligga stora kvantiteter spanmål osålda, men så är, så vidt jag vet, icke förhållandet. Hvad som importerats har också gått åt.

Önskligt vore emellertid om något medel, som, utan att förnärma andra samhällsklasser, vore *verkligen* egnadt att lända till den betryckta jordbruksnäringens upphjelpande, kunde utfinnas och framläggas. Jag för min del skulle då med nöje omfatta detta medel och med min röst bidraga till dess användande.

Då man sökt utforska anledningen till jordbrukets betryck, har man bland annat äfven fäst sig vid våra kreditförhållanden. Också jag tror, att vår kreditlagstiftning är en medverkande faktor i detta hänseende. Men jag vill härvid påpeka, att vi böra tänka icke endast på kreditförhållandena gent emot våra bankirättningar, utan också på konsumtionskrediten. Den vidsträckt konsumtionskredit, som hittills egt rum, har i icke oväsentlig grad bidragit att öka landtmännens skuldsättning. Då man icke genast behöfver erlägga betalning, köper man ofta något, som annars möjligen skulle kunna undvaras. Lag-

Ang. införande
af spanmåls-
tullar.

(Forts.)

Ang. införandestiftningen har visserligen sökt inskränka konsumtionskrediten, men utan framgång. Genom en lagförändring borttogs, utom emellan köpmän inbördes, det vitsord, som förr tillerkändes handelsbok och handelsräkning, men derigenom minskades icke utborgningen. Hade man kunnat i lag stadga den stränga bestämmelsen, att utsökning af hvad vid handel utborgades lagligen icke finge ske, så skulle säkerligen skuldsättningen i vårt land blifvit mindre än nu är fallet. Genom de ansträngningar, som handelscorpsen under den senare tiden gjort för att genom öfverenskommelser köpmännen emellan söka inskränka konsumtionskrediten, torde dock vara att förvänta en välgörande inverkan för framtiden. Och väl vore det, om vi, jag menar hela svenska folket, låte de starka och allvarliga maningar, som de nu rådande svåra förhållandena innebära, förma oss att återvända till mera enkla seder, till ett mindre kostsamt lefnadssätt. Då skulle säkerligen den jemmer och klagan, som nu från alla håll förspörjes, icke låta så allmänt höra sig. Detta har jag icke velat underlåta att nu uttala. Herr Talman! Jag anhåller om afslag å alla de föreslagna tullsatserna.

Grefve Sparre: Låtom oss söka återföra diskussionen på den rätta vägen. Den har för närvarande fördjupat sig i detaljer, som icke höra hit. Jag betviflar också att någon af herrarne låter öfvertyga sig af de utförliga beräkningar, som den siste talaren gjort, förutsett att I hört dem. Man har hittills endast och allenast talat om landtbruket, och det synes som om man ansett att frågan här egentligen blott gäller tull på jordbrukets alster. Nej, mine herrar, långt derifrån. Vår afsigt är att *bryta* med ett system, som, om det fortsättes, ovilkorligen skall leda vårt land till undergång. Orsaken till att man nu gjort en början med spanmålstullen är den, att man vill att det beslut, som Riksdagen må komma till fatta, skall så snart som möjligt kunna tillämpas. Herrarne torde ock inse, att med afseende å den ofantliga massa spanmål och mjöl, som införes i våra hamnar, det är nödvändigt, att Riksdagen snart fattar sitt beslut.

Man har sagt, att det nu skulle vara fråga om att gå i reaktionär riktning. Jag ber om förlåtelse, om detta påstående tvingar mig att gå något tillbaka i tiden för att vederlägga detsamma. I den mensklige utvecklingen och de mensklige institutionerna finnes icke något snille tillräckligt starkt att på förhand skapa planer utan med ledning af erfarenheten, och de största statsmän göra upp sina planer i politiken just med ledning af erfarenheten. Ganska ofta inträffar en reaktion, då man gått för långt i en riktning. Det förhåller sig nemligen med samhällsinrättningarne och civilisationen på samma sätt som med vågorna på hafvet. När stormen drifvit dessa vågor så att de torna upp sig högt, falla de tillbaka, det inträder om man så vill en reaktion, vägen slår tillbaka, men för att genast gå vidare framåt, aldrig tillbaka. Om herrarne betrakta nationalekonomiens historia, så skola herrarne finna aldeles enahanda förhållande. Vid början af feodalväldets upphörande och de nya staternas tillkomst sökte regeringarna genast att vårda sig om näringslifvet. Om vi i detta afseende gå tillbaka till vår egen historia, så finna vi, att, sedan Gustaf Vasa samlat riket under en spira, han började att på det allra högsta vårda sig om

näringsarne. Han införskref smeder, väfvere o. s. v. Med ett ord han framkallade ett näringslif, som förut ej funnits. På samma sätt gjorde Carl IX och Carl XI. Under frihetstiden fortfor man att beflita sig om näringsarnes framsteg. Härvid hade man dock ingen erfarenhet att följa. Man begick det felet, att man lät regeringarne taga näringsarne om hand på så sätt att de administrerades och reglementerades till det yttersta. Man stiftade handelskompanier. Man förbjöd bönderna att sälja sina varor i städerna. Med ett ord man reglementerade i det yttersta. Detta system kulminerade i Colberts merkantilsystem. Det gick ut på, att ett land skulle förskaffa sig penningar, silfver och guld så mycket som möjligt. På detta sätt fortsattes med reglementerandet, med tillämpandet af detta enväldssystem, ända till dess Adam Smith utgaf sitt veridsberömda arbete »The wealty of nations», hvori han proklamerade frihandelsystemet, emedan det endast vore under åtnjutande af frihet, som näringsarne kunde lefva, och såsom en naturlig konsekvens deraf måste det skadliga förmynderskap, som staten utöfvade öfver näringsarne, upphöra. Kort efter det att detta arbete, som gjorde epok i nationalekonomiens historia, sett dagen, utbröt franska revolutionen, som strök bort allt hvad korporationer och skran hette och gaf individen sin rättsliga och tillbörliga ställning inom samhället. Då förenade sig de begge åsigtarna, frihandelsläran och personlighetsbegreppet, och en förändring inträffade i de åsikter, som förut uttalats på det nationalekonomiska området. England var det land, som först tillagnade sig Adam Smiths idéer. Och hvad var väl orsaken härtill? Jag har redan vid ett föregående tillfälle här i Kammaren anfört de ord, Robert Peel yttrade, då han i England genomdref »Corn law». England, sade han, är en stark makt, därför att det eger en stor kapitalstyrka, därför att det förfogar öfver en flotta, som beherskar alla haf, därför att det har större kapitalstyrka, större arbetsskicklighet än andra land. Det kunde täfla med och besegra hela världen, därför ansåg han att England borde vara frihandlare. Men tron I, mine herrar, att en Robert Peel eller någon annan engelsk statsman någonsin skulle såsom frihandel hafva accepterat det abderitiska vrövl, som nutidens frihandlare slå omkring sig med, därför att de icke känna sitt lands tillgångar! Nej, en helt annan statsman var Robert Peel.

Jag skall nu visa huru England sköter sina affärer. Är det väl frihandelsvänliga åsikter, som lockat England att knyta en handels-traktat med Spanien, hvarigenom det binder detta lands industri och öppnat väg för sina varors inträde dit? Är det väl på grund af frihandelsvänliga åsikter eller är det för att beherska inloppet till Medelhafvet, som det förskaffat sig Gibraltar? Är det för frihandelns skull som det tagit Malta och nu senast ockuperat Cypern, som det köpt de flesta aktierna i Suezkanalbolaget, som det icke tillåter Ryssland att bemäktiga sig Konstantinopel, som det är färdigt att börja krig med detta land, då det hotar dess besittningar i Ostindien? Är det af frihandelsvänliga åsikter, som det är så angeläget att beherska hafven och sålunda på samma gång skydda sina kolonier? Detta är hvad England anser vara frihandel, men ingalunda hvad vi hundra år efter Adam Smith i okunnighetens hela öfvermod betrakta som sådan.

Ang. införande
af spannmåls-
tullar.
(Forts.)

Ang. införande
af spanmåls-
tullar.
(Forts.)

Efter de stora krigen i början af detta århundrade och sedan Frankrike och Europa återkommit till lugn samt näringarne kommit till lif igen, började regeringarne åter att omhulda dessa. Då gick en verklig fläkt af frihandelsvänlig anda öfver Europa: tyska tullföreningen, Frankrike och äfven vi antogo i viss mån liberala grundsatser på detta område. Äfven vi läto oss, såsom sagdt, bedragas af Englands exempel, och oakadt vi på långt när icke voro mäktiga att konkurrera med detta land, lemnade vi likväl de främmande nationerna fritt tillträde till våra hamnar. Det var en blindhet af oss — en blindhet, som delades äfven af andra land, med undantag af Ryssland, som aldrig accepterat frihandelssystemet, och till en del äfven af Frankrike, som 1861 under Napoleon visserligen antog det i viss mån, men med väsentliga inskränkningar. Äfven det företagsamma Amerika följde i åtskilliga repriser Englands exempel, men, inseende att härvid ett missgrepp faktiskt egt rum, hafva, under tidrymden 1814—1864, i detta frihetens och arbetets land icke mindre än tre omkastningar från frihandel till protektionism försiggått. Dessa omkastningar berodde på striden mellan Nordamerikas nordstater och sydstater, af hvilka de förra önskade protektionism och de senare frihandel. Hvarje gang frihandelsintresset segrade, inträffade dock på några få år så många fallissementer, så mycken svindel, så många bankrutter och betalningsinställelser, att man måste återvända till protektionismen. Kom så år 1864, då det stora kriget utbröt mellan sydstaterna och nordstaterna, detta krig, som fördes, som det heter, för slafvarnes befrielse, men i sjelfva verket för att besegra de frihandelsvänliga sydstaterna. I detta krig segrade nordstaterna och derefter infördes tullar, hvilka icke borttogos. Och hvad har följden häraf blifvit? Jo, den att inom några år Nordamerika med en raskhet, som förvänat oss, betalt en stor del af sin oerhörda nationalskuld och numera producerar så, att det börjat exportera och täfva med England, detta så stolta England, som väl icke kunde tro, att denna dess lilla f. d. koloni skulle komma att täfva med sig. Så tillgick det i Amerika.

Men hur tillgick det i Europa? Ja, mine herrar, om jag skulle tillåta mig att fråga hvartill frihandeln, i sin ytterlighet drifven, leder, så vill jag — jag skall icke tillåta mig att inventera något sjelf — för besvarande häraf begagna uttryck ur en skrift, som utdelats bland oss och handlar om spanmåls- och industritull samt åberopas såsom ett förträffligt arbete, en auktoritet. Författaren af denna skrift, Herr J. H. G. Fredholm, säger i fråga om frihandeln å pag. 4 följande: »Efter att hafva verkställt denna förklädnad, låter man sig angeläget vara att framhålla, huru som *free trade* egentligen ingenting annat är än ett altare, på hvilket den svagare offras till förmån för den starkare. Men», säger han vidare, »ehuru *man derutinnan visserligen ej har alldeles orätt*, underlåter man dock försigtigtvis att gifva någon antydning om, att detta är en följd af att man änu ej lyckats införa frihetens — den lagbundna nemligen — begrepp på näringslivets alla områden». Ja, skulle det måhända blifva bättre, om denna princip infördes på alla områden, så att vi utrotade alla näringsgrenar i vårt fattiga land? Och han erkänner likväl, att »*free trade*» är ett altare, på hvilket den svagare offras till förmån för den starkare. Jag

har understrukt dessa ord och inbjuder en hvar af Kammarens leda-*Ang. införande*
möter att läsa dem. Näväl, mine herrar, hvad blir resultatet af denna *af spanmåls-*
»free trade»? Jo, att inom kort tid den svagare tryckes så förskräck-*tullar.*
ligt, att han slutligen reser sig. Mine herrar! Vi hafva sett hvad
frihandeln utträttat i England; eller är det icke sant, att England är
strejkernas hemland? Derifrån hafva vi både namnet och saken. Och
om I betrakten England i detta ögonblick, skolen I finna, att det
strejkas i alla städer samt att öfverallt hållas möten — icke mot
spanmålstullar utan därför, att man vill hafva arbete — mot arbets-
lösheten, denna förskräckliga påföljd, som frihandeln ovillkorligen
för med sig. Och huru skall den afhjelpas? Jag söker återigen svaret
derpå i samma märkvärdiga bok, och jag skall bedja att ytterligare
få läsa upp några rader, som förekomma på sid. 44, der det heter:
»Tillbud och efterfrågan finnas således båda och i riklig mängd, men
de stå på hvar sin sida om ett svalg, öfver hvilket endast leder *en*
väg, och det är penningens. Under det dessa hopa sig på *några håll*,
blifva de allt *knappare* på andra». Herrarne pamiuna sig att detta
är precis detsamma, som citerades nyss, då författaren yttrade, att
»free trade» gör den rike rikare och den fattige fattigare. Han säger
nu: under det penningarne hopa sig på några håll, blifva de allt
knappare på andra. »Detta», fortsätter han, »är en konsekvens af det
nu rådande ekonomiska system» (= frihandeln) »som beherskat världen,
och ej af några oföränderliga naturlagar. Då så är, torde afhjelpandet»
— jag får bedja herrarne fasta särskild uppmärksamhet vid dessa ord —
»af tidens ekonomiska svårigheter komma att i mycket blifva bero-
ende på *ändrade samhällsförhållanden af så genomgripande natur*,
att frågan om skyddstull eller icke-skyddstull dervid spelar samma
roll som fabelns gräshoppa, hvilken trodde sig kunna stanna vagnen
genom att hoppa upp på den.» »*Ändrade samhällsförhållanden af*
så genomgripande natur», hvad betyder det? Jag funderade på, hvad
författaren dermed menar. Jag fann det snart. Jag fortsätter att
läsa. »Den kapitalistiska produktionen kan emellertid icke stanna;
den är grundad på nödvändigheten af ständig utvidgning och denna
utvidgning synes blifva allt svårare och svårare.» Är det en fri-
handlare, som skriver på detta sätt om välsignelsen af det system,
han följer? Ty han har sjelf sagt, att det leder derhän, att det gör
den rike rikare. »Samtidigt dermed», säger han vidare, »visar sig för
den arbetande klassen tillgången på arbete blifva allt mindre och
mindre.» Just det befara vi; och därför vilja vi skydda arbetet; men
det vill icke den, som icke vill hafva skyddstullar. »Arbetsförtjensten
skall sälunda», heter det vidare, »under den kommande tiden antag-
ligen alltmera minskas. Men den lag, som reducerar arbetskraftens
värde till det värde, som de för tillvaron erforderliga lifsmedlen hafva,
tillika med den andra lagen, som trycker ned medelpriset till existens-
minimum; dessa lagar skola på arbetarebefolkningen verka som en
krossmaskin. Det vill därför synas, som om det ej skulle kunna und-
vikas, att de nu inom den ekonomiska världen rådande missförhållan-
dena förr eller senare skola framkalla *en kris, större än någon före-*
gående. Vi stå nu vid krisens början utan att kunna *skåda dess*
slut.»

(Forts.)

Ang. införande
af spanmåls-
tullar.
(Forts.)

Ja, mine herrar, det är just hvad vi befara, men under det att han icke kan skåda slutet eller åtminstone icke uttalat detta, så är det just detta slut vi tullvänner försöka att förebygga genom att skydda det inhemska arbetet och söka bevara våra svenske arbetare inom landet. Jag försökte verkligen, som jag för en stund sedan sade, att grubbla öfver hvad som kunde menas med dessa »ändrade samhällsförhållanden af så genomgripande natur», som i denna bok omnämnas. Samtidigt dermed emottog jag denna Kammares protokoll för den 28 Januari detta år, der en talare på stockholmsbänken vid remiss af motioner angående tullar yttrar, att vi måste se oss om »efter räddningsplanor för att hålla oss uppe. Men räddningsplanorna heta icke nya indirekta skatter utan direkta och *progressiva*, hvarigenom *kapitalet* må kunna förmås att gå ut i många små flöden och jemnt fördelas, och sålunda blifva till välsignelse i stället för att det nu ofta är till förbannelse för samhället». Jag tillät mig vid detta tillfälle att framställa en anmärkning mot den ärade talarens yttrande, men då svarade han, att han aldrig yttrat något sådant. Nu står det dock lyckligtvis tryckt här. Hvad kan väl afses med dessa ändrade samhällsförhållanden af så genomgripande natur om just icke den kris, hvaraf vi nu redan se början, men hvaraf den nyss citerade författaren icke kan se slutet. Detta är socialistiska och kommunistiska profetior. Och då några dagar derefter den ende kände socialisten här i landet, skräddaren Palm, med tillhjälp af ett tusental pojkar och barnungar stälde till med sin ovation för den ärade talaren, då förstod jag hvad som menades med dessa *ändrade samhällsförhållanden af så betänklig natur*, som de skrifvit på sina röda fanor. Är detta botemedlet, då finnes det i sanning ingen hjälp, ty den värde författaren säger i sin bok, att det icke finnes något slut på dessa ändrade förhållanden, och talaren söker botemedlet i *kapitalets fördelning* och röda fanor.

Jag har nu tillåtit mig att med måhända alltför bjerta färger afmåla frihandelssystemet, men jag har dermed velat visa, hvilka skäl som förmått Europas förnämste statsmän att öfvergifva detta system. Det var icke längre tid än 10—12 år efter frihandelssystemets införande i Frankrike, som Thiers redan såg hvad klockan var slagen och förordade protektionismens införande, och sju år derefter införde Bismarck detsamma i Tyskland samtidigt med socialistlagarne. Socialismen var nemligen redan då så långt kommen i Tyskland, att han fann det nödvändigt att införa nya lagar till förekommande af de socialistiska lärornas öfverhandtagande; och i Frankrike hade kommunarderna vid denna tid redan fullgjort sina bragder, i det de uppbränt en del af Paris och intagit hela staden; der stod socialismen då i sitt fulla flor. Under sådana förhållanden torde det vara klart, hvarför Europas alla statsmän utan undantag, likasom förut skett i Amerika, frånträdt det system, som »gör den rike rikare och den fattige ännu fattigare». Vi skola nemligen icke glömma, att till och med i frihandels förlofvade land, i England, Salisbury helt nyligen talat om *fair trade* eller reciprocitetsprincipen, att Chambers of Agriculture i detta land med öfverväldigande majoritet förordat spanmålstullar samt att frihandelssystemet öfvergifvits af hela det öfriga Europa, med undantag af de tre små länderna Belgien, Holland och Danmark,

hvilka dels äro helt obetydliga och dels lefva under alldeles egendom-*Ang. införande*
liga förhållanden; Belgien till följd af sin högt uppdrifna industri, *af spanmåls-*
Holland genom sin handel och sina kolonier samt Danmark på grund *tullar.*
af sin natur och sina för åkerbruket ovanligt gynsamma klimatiska
förhållanden. Detta oakadt har man helt nyligen äfven i Danmark
börjat tala om afskaffande af frihandelssystemet. Med dessa undantag
har hela Europa nu af fruktan för den socialism, som till och med
här predikas, funnit sig nödsakadt att öfvergifva frihandelsdoktrinen,
som förr eller senare måste leda till socialism. Deruti har den värde
författaren på stockholmsbänken alldeles rätt att, om vi icke nu sätta
en bom för frihandeln, så kunna vi icke inse hvad slutet skall blifva
på den kris, som nu pågår. Bland de länder, som öfvergifvit frihandels-
systemet, vill jag särskildt nämna Tyskland, Frankrike, England, Italien,
Österrike-Ungern med flera, och hvarför hafva de väl gjort detta?
Jo, naturligtvis därför att detta system, konsekvent genomfördt, leder
till svindel, öfverproduktion, konkurser, bankinställelser, sjelfmord med
flera olyckor, som nu tyckas höra till ordningen för dagen äfven hos
oss. Man säger att det onda skulle härröra af öfverproduktion, och
detta är nog en sanning; men hvaraf framkallas väl öfverproduktionen
om icke just af frihandeln. Jag hemställer till hvarje fabrikant, som
resonnerar klokt, huruvida han icke ordnar sitt arbete med afseende
på, huruvida afsättningen går fördelaktigt, och icke aktar sig för att
utsträcka tillverkningen utöfver hvad han kan beräkna sig få afsätta.
Hvad innebär väl frihandelsprincipen deremot? Alls icke något sådant,
ty enligt denna teori producerar man för världsmarknaden och huru
mycket man der kan få afsätta, är omöjligt att på förhand beräkna.
Man skickar därför utan vidare ut sina varor på världsmarknaden och,
då en stockning af varor inträffar, måste de säljas till underpris och
fabrikanterna ramla, emedan den inhemske redlige arbetaren icke kan
sälja för så lågt pris. I synnerhet i ett så litet land som Sverige
måste detta inträffa, då marknaden blir så öfverstockad af dessa varor,
att det är omöjligt att konkurrera med utlandet.

Saledes, mine herrar, med all aktning för frihandeln tror jag dock
att dess tid nu är förbi, ehuru den har den stora egenskapen att börja
med ordet »fri». Säsom jag en gång förut haft äran säga, har detta
ordet »fri» en sådan magisk kraft, att en person här om dagen här
yttrade, att det vore synd om vi icke bibehölle frihandeln, emedan vi
derigenom skulle hafva visat oss hissa frihetens flagga. Jag frågar då:
hvad har frihetens flagga väl att göra med frihandeln? Ordet »fri»
har något så lockande att, endast därför att det heter *fri*-handel, tän-
ker man icke på att det egentligen är emot det individuella arbetet
och arbetarne, frihandlarne rigta anfallet, då vi deremot vilja skydda
dem mot den öfvermakt, som från utlandet hotar deras enda inkomst-
källa, arbetet; Manchester- eller Laisser aller-politikens grundsats är att
ställa individen isolerad, lemnad åt sig sjelf, utan understöd i kampen
för tillvaron. Dess oundvikliga följd blir också den förfärliga pauperism,
som man finner i Englands städer, och som i sin ordning alstrar
tanken på kommunism. Se der slutet på den »*kris, större än någon*
föregående», hvars början Herr Fredholm ser utan att skåda dess
slut». Vi hafva ju en särskild klass bland oss, de så kallade frikyrk-

Ang. införandelige, hvilka vi häromdagen här i Kammaren hörde så mycket talas om, af spannmåls-tullar.
(Forts.)

Äfvensom »fribytare» — all handel är ju ett byte — och som också stoltsera med ordet »fri», utan att inse att de bidraga till folkens ruin. — Vi hafva dessutom i dessa dagar äfven i vårt land fått erfarenhet om strejker och se dem med raska steg allt mera och mera närma sig, ehuru de ännu icke blifvit så våldsamma som i England och Frankrike, der man till och med mördar folk. Jag har nemligen hört att detta skulle varit fallet med en prefekt i Frankrike.

Resultaten af frihandeln visa sig sålunda utomlands och tyvärr äfven hos oss, och det oakta'tt vill man att vi skola bibehålla ett system, som redan blifvit öfvergifvet af hela Europa och som ovilkorligen måste medföra vår undergång. Jag vågar påstå, att de som med sådana fakta för ögonen inom och utom landet äro tillräckligt blinda att i närvarande stund stå och tala för frihandel, befinna sig ännu kvar på en ståndpunkt, som är öfvergifven af den öfriga världen. Eller komma icke med hvarje post bref till en och hvar af oss, deri man klagat öfver det rådande eländet. Jag skulle kunna läsa upp ett sådant bref från en äldre landtman från min hemort, deri han säger att äfven han måste sälja sin egendom och tänka på att begifva sig öfver till Amerika, emedan jordbruket icke bär sig längre. Skulle vi ensamme stå kvar på en ståndpunkt, som hela världen redan lemmat, eller skola vi icke antaga det fair trade-system, som nu antagits inom hela Europa? Sedan alla andra länder stängt sina hamnar, kan det då vara något rim eller reson uti att låta våra stå öppna?

Jag har talat om frihandelns natur och tillåter mig nu att tala några ord om frihandelns tillämpning i Sverige. Vi påminna oss, huru som vårt land år 1809 stod vid branten af sin undergång. En tredjedel af vårt land, det kära Finland, gick ur våra händer, statens kassor voro uttömda genom mer eller mindre galna konungars slöseri och våra finanser voro förstörda. Vi skulle repa oss och under åren 1814—1856, under hvilken tid vårt land varit fredadt från krig, hafva vi också på ett förvånande sätt repat oss. Deron hafva vi ett bevis i den mycket omtalade blomstermålningen af Friherre Gripenstedt, hvarigenom han inledde oss på frihandelssystemet och dermed äfven in på skuldsättningsbanan. Mine herrar, det finnes icke någon tvekan om att år 1856 var tillståndet i Sverige alldeles förträffligt. Vi hade då till en del förverkligat skaldens ord att »inom eget land förvärfva Finland åter». Vi hade nästan ingen skuld, om jag undantager 3 à 4 millioner till hypoteksinrättningarna. Vi hade på dessa 40 år repat oss märkvärdigt. Vi stodo, som sagdt, nästan alldeles skuldfria och vi hade då ännu icke tagit detta första steg på skuldsättningsbanan, som frihandeln påkallade, vi hade icke tagit detta »le premier pas qui coûte». Jag påminner mig mycket väl det tillfälle, då man fattade beslut om 1856 års statslan. En mängd gamla personer sade då: akten eder, mine herrar, för att beträda skuldsättningssystemet, ty svensken är af den naturen att, sedan han en gång har fått penningar i sin hand, så släpper han dem ifrån sig, och en gång väl inkommen på skuldsättningsbanan, kan han aldrig stanna på densamma. Hade dessa personer rätt? Under det att vi år 1856 icke hade någon skuldsättning alls, så har vår skuld till utlandet under sistförflutna 30 åren

uppgått till vida öfver femhundra, nära sexhundra millioner kronor; *Ang. införande af spannmåls-*
 och detta under en tid af fred, utan motgångar och utan krig *tullar.*
 samt under en tid af för vårt land lyckliga omständigheter, som hela
 världen afundats oss! Landtbrukaren klagat öfver de betryckta för-
 hållandena; våra motståndare säga: det kommer af skuldsättningen:
 men vi måste erinra oss att man på alla möjliga sätt uppmanat
 honom till skuldsättning. Om vi deremot år 1856 hade t. ex. börjat
 belägga våra jernvägar med svenskt jern och använt öfrigt materiel
 till dessa jernvägar af inhemsk tillverkning, så hade vår ställning
 ingalunda varit sådan, som den nu är. Vi hade då icke behöft höra
 talas om dessa bankrutter, som esomoftast förekomma, vi hade icke
 behöft äse den svindel, som egt rum, vi hade icke nu behöft höra
 talas om, huru den ena efter den andra af Stockholms mest aktade
 firmor kommit på obestånd. Om detta är följden af det system, som
 blifvit följdt under 30 år, kan det då icke vara anledning att bryta
 dermed och på en gång slå ned detsamma? Jag tyckte mig här om
 dagen, då man talade om att till jernvägsmateriel finge användas en-
 dast varor af svensk tillverkning, känna en fläkt af sträfvan att skydda
 vår inhemska industri samt att man sökte vindicera den åsigten, att
 staten borde i första hand värna våra inhemska arbeten mot konkur-
 rensen af utländskt kram. Ja, låtom oss göra slut på traktaten med
 Frankrike, låtom oss förhindra införandet af det utländska kram, som
 nu öfverfyller våra bodar, der man nu knappast får se en enda vara
 af svensk tillverkning, ty om någon inom landet vägar tillverka
 en vara, så måste han, för att vinna afsättning af densamma, derå
 sätta utländsk etikett och således sälja densamma såsom utländsk till-
 verkning. Detta är följden af det system, vi följt. Derför måste och
 böra vi bryta med detta system och i sådant hänseende icke blott in-
 föra spannmålstullar, hvilka utgöra en obetydlighet i det stora hela,
 utan äfven, om vi skola skydda det inhemska arbetet, utsträcka vårt
 skydd till alla områden af vår industriella verksamhet samt till vår
 sjöfart; ty det är icke jordbruket ensamt, som lider; det lider visser-
 ligen, men icke värre än de öfriga näringsgrenarne. Huru viljen I,
 mine herrar, påstå att jordbrukaren skall kunna hålla sig uppe, när
 han måste täfla med brukaren af den jungfruliga jord, som icke be-
 höfver gödslas för att lemna afkastning och knappast påkallar annat
 arbete än att besås och plöjas, der man icke behöfver köpa jorden
 eller behöfver uppföra byggnader. Är det icke helt naturligt att jord-
 brukaren i dessa länder skall kunna åstadkomma produkter till pris,
 som verka ruinerande på den inhemska produktionen. Något mot-
 stycke till hvad vi nu se har världen hittills aldrig förr skadat. Vi
 se huru Norra Amerika, Canada, Chili, La Plata-staterna, Ostindien,
 Australien upparbeta sina oändligt stora prairiefält och huru starka
 angare stå till reds att derifrån tillföra oss spannmålsprodukter för
 billigare fraktpris, än det vi betala för frakt från Nässjö till Malmö
 eller åtminstone från Örebro till Göteborg. Under sådana alldeles
 exceptionella förhållanden kan man väl åtminstone sätta i fråga, huru-
 vida det icke möjligen vore skäl att komma jordbrukaren till hjälp
 under den strid, som pågår. Man har sagt, att detta icke skulle tjena
 någonting till. Jag skall tillåta mig att med ledning af våra konsuls-

Ang. införanderapporter angifva, huruledes Tyskland tager sig ut, sedan det började af spannmåls- biträda det protektionistsystem, det haft sedan 1879. År 1873 importerade Tyskland för 4,257 millioner mark och exporterade för 2,488 millioner. 1874 importerades för 3,673 millioner och exporterades för 2,432 millioner. 1878 importerades för 3,722 millioner och exporterades för 2,916 millioner och ännu år 1879, när spannmålstullen infördes, importerades för 3,892 millioner och exporterades för 2,821 millioner. Men märkvärdigt nog äfven spannmålsexporten ökades i Tyskland, sedan tullen infördes. År 1882 exporterades af hvete 152,625 registertons mot 120,089 år 1881. Sistnämnda år exporterades af råg 71,831 registertons och 1882 180,865. Af korn, 1881: 12,065; 1882. 22,392. 1884 hade exporten betydligt ökats, så att, i stället för att importen förut varit större, blef exporten det nu. Importen uppgick 1873 till 4,257 millioner riksmark, medan exporten steg till endast 2,488 millioner riksmark. År 1884 var deremot importen 3,260 millioner riksmark och exporten 3,203 millioner riksmark. Således finna vi, att förhallandena hafva utjemnat sig på dessa få år. Dessa uppgifter äro hemtade från konsulsrapporter, som herrarne sjelfve kunna kontrollera. Man må, efter några frihandelstidningar, säga hvad man vill om resultatet af de protektionistiska åtgärderna i Tyskland; det är dock säkert, att i Tyskland ställningen förbättrats, sedan protektionistsystemet der infördes.

Jag skall nu tillåta mig att med ett par ord bemöta några talare, som yttrat sig i dag här. En talare påstod, att vi icke hafva något behof af att öka statens inkomster. Ja, mine herrar, om det blifver för god tillgång på statsinkomster, nog hafva vi sedan råd att minska dem. Jag ser t. ex. icke något hinder för att draga in bevillningen, om det blir för mycket, icke heller något hinder för att hjälpa kommunerna i deras utskylder, men visst är, att importen icke skall blifva så stor. När man här beräknar, att importen af spannmål skall blifva lika stor som förut, och kommer upp till en ökad tullinkomstsiffra af 6,000,000 kronor, så svarar jag: nej, spannmålsimporten minskas, då den svenske jordbrukaren har skydd för sin vara. Han kommer att öka sin produktion af höstsäd, som han nu minskat, och detta har vållat den stora importen. Om herrarne se efter i statistiska kommissionens tabeller, skola herrarne finna, att höstsädet minskats år från år. Låt jordbrukaren få hopp om att han skall få ett skydd för sin produktion, och jag svarar för att höstsäden kommer att ökas, så att det inom kort skall blifva tillräckligt för förbrukningen i landet. Vi må besinna, att det är först under de senaste åren det minskats. Emedan han funnit, att det icke lönade sig att så höstsäd, har han måst så hafre för export till England, således en sänre vara i stället för en bättre. Men detta kommer naturligtvis icke i fråga, när det blir tull på varan och importen deraf mindre.

En annan talare sade, att det vore orimligt att pålägga denna tull, emedan köparne då skulle få betala ett tullen motsvarande belopp för den spannmål, som producerades. Hafva herrarne någonsin hört något så besatt? Om man i landet producerar till exempel 3,000,000 tunnor, och ungefär 1½ million tunnor importerar, skulle då den tull, som sättes på denna 1½ million tunnor, höja priset

på den inhemska spanmålen med hela tullbeloppet. Man borde väl ^{Ang. införande af spannmåls-} åtminstone dividera de 4½ millionerna i hela tullbeloppet och icke ^{tullar.} säga, att varan skulle stiga lika högt som tullen på den importerade spanmålen. Nog har jag hört många besynnerliga saker yttras, men något sådant vet jag mig aldrig hafva hört. Förhållandet är naturligtvis det, att andra komma och bjuda ut sin vara och konkurrera med vår, och därför kommer den enes pris att trycka ned den andres. Men att en tull af 2 kronor skulle höja priset på hela den svenska spanmålproduktionen med 2 kronor, är något så absurdt, att jag aldrig hört maken. För att nu visa hur det gestaltar sig i verkligheten, skall jag be att få uppläsa en uppgift, som jag nyligen fått från vår minister i Berlin, utvisaende hur det förhåller sig med spanmålsprisen i Tyskland. Uppgiften är hemtad ur Vossische Zeitung, en i frihandelsvänlig syftning hållen tidning, och kan således icke innehålla någon origtighet, ty det vore ju detsamma som om frihandelsvännerna skulle dementera sig sjelfva. Den visar att hvetepriset i Berlin 1880, det första året som tullarne började, var 217,85, 1882 204,20, 1883 186,06, 1884 162,20 och 1885 160,20 riksmark pr 1,000 kilogram. Priset å råg var under samma tid respektive 187,89, 152,29, 144,67, 143,31 och 140,56 riksmark, samt å hafre 147,95, 132,41, 128,08, 131,26 och 134,18 riksmark. Här af se vi huru prisen å spanmål i Tyskland oupphörligt gått ned, sedan spanmålstullar införts. Men hur tro herrarne att det hade varit, om inga skyddstullar alls hade funnits? Jo, på samma sätt som hos oss. Som herrarne torde påminna sig, ansåg man i fjol att 85 öre pr pund för rågen var ett ganska lågt pris, men i år tänker ingen människa på att få ens 75 öre pr pund. Mer än 70 öre får man icke. Här i Stockholm åtminstone betalar ingen mer än 70 öre — det svarar jag för — och jag tror icke att någon skall kunna vederlägga mig. Jag talar nu icke om städerna i allmänhet utan endast om Stockholm. Här har man icke betalt mer än 70 öre pr pundet för rågen, och jag är öfvertygad om att det nästa år blir ännu värre. Rågpriset skall då gå ned till 60 öre och slutligen kanske ända till 50 öre. Ty så länge de stora transatlantiska spanmålproducerande länderna öka sin produktion och hitskeppa den på sina stora ångare, stundom som barlast, är det ganska naturligt att priset skall gå ned. Med hvete- och kornpriset förhåller det sig precis på samma sätt. Ett pund hvete gälde 1880 minst 1 krona 40 öre, men 1885 icke ens 1 krona. Kornet gälde 1880 1 krona 53 öre pundet, men hade 1885 nedgått till 1 krona 24 öre. Nu skola herrarne säga: således hjälper ju icke tullskydd. Ja, jag tror icke att tullen verkar någon väsentlig höjning i priset, men den skall hafva den verkan, att man skall slippa höra qvarnegarne säga: vi begagna icke *svensk* råg. Sådant tal får man verkligen nu höra från qvarnegarne. Jag har här ett bref, som just bestyrker detta. Om man vill hafva rågsiktadt eller fint mjöl, så köper man svensk råg, men om man vill hafva vanligt sammalet mjöl, köper man af den ryska rågen, emedan den är finkornigare och jäser bättre. Jag upprepar ännu en gång att det icke är vår mening, att priset något väsentligt skall höjas. Om det är detta som herrarne frukta, så torde hvad jag nu anfört vara tillräckligt för att häfva en sådan fruktan. Priset kommer,

Ang. införande som sagdt, icke att i någon väsentlig mån höjas, men den svenske jordbrukaren kan möjligen få sälja sina produkter; nu köpes endast utländsk råg.

(Forts.)

Det har vidare yttrats att spannmålstullarne skulle vara till fördel endast för de större jordbrukarne. Man borde undvika sådana der yttranden, som endast äro egnade att väcka afund och ovilja mellan de olika folkklasserna. Att säga att endast den, som till exempel eger 200 tunnland jord, har säd att afyttra, är så absurdt, att jag vet icke hvad jag skall kalla det. Jag försäkrar att äfven de jordbrukare, som blott hafva en 7 à 8 tunnland jord, sälja spannmål, och det förhåller sig till och med så, att ju mindre arealen är, dess större är produktionen, emedan egaren till en liten areal jord gör allt för att få så mycket som möjligt ur den. Om så vore, att endast de större jordbrukarne skulle få fördelar genom de här föreslagna spannmålstullarne, så skulle det väl icke vara just de små jordbrukarne i rikets alla län, som påyrka dessa tullar. Jag skulle kunna anföra ett exempel härpå, som stod i tidningen i går. Jag fick ett telegram från Frändefors socken, hvori 600 smärre jordbrukare påyrka spannmålstullar. Det stod infördt i Nya Dagligt Allehanda för i går. Då man således säger att det är endast de större jordegarna, som skulle vinna någon fördel genom spannmålstullarne, så sker det i afsigt att reta upp samhällsklasserna mot hvarandra. I samma syfte säger man vidare: »landtbrukaren vill hafva tull på spannmål, men icke på industrialster», och man till och med inbillar folk, att man här i Kammaren skall komma att gå så till väga. Detta uppretande af klasserna mot hvarandra kan icke vara nyttigt. Samhället är af den beskaffenhet, att den ena samhällsklassen lever af den andra, och den enes välmåga gagnar den andra.

Jag ber att få sluta under tillkännagifvande att, då jag gjort mina beräkningar angående utgången af denna fråga inom denna Kammare, ställer sig horoskopet sålunda, att vi arbetarevänner — ty jag tillåter mig gifva oss denna benämning — hafva emot oss stockholmsbänken, göteborgsbänken och malnöbänken, d. v. s. de stora exportorternas representanter. Herrarne lefva af och förtjena på handeln, och man säger att köpmännen äro kosmopoliter. Jag vill dock icke säga, att detta är fallet i allmänhet med stockholmsbänken. För öfrigt hafva vi emot oss Norrland, detta Norrland, för hvilket det öfriga Sverige får göra så oerhörda uppoffringar och för hvilket man nu för ögonblicket begär en jernväg ända upp till Haparanda, hvilket, såsom jag förut tillät mig säga, jag befarar komma att blifva våra finansers graf. Slutligen hafva vi emot oss de förenade konungarikena Skåne och Halland, dock med vissa undantag. Men jag ber om föråtelse, ni ha era affärer på Köpenhamn eller i allmänhet Danmark och tillhöra därför i detta fall icke så aldeles det öfriga Sverige. Ser man nu på förhållandet med hela det öfriga riket, eller Stockholms, Uplands, Södermanlands, Nerikes, Östergötlands län, Vestergötland, Småland, Dalsland, Blekinge och Gotland, så tror jag de undantag skola vara få, der man icke vill skydda det svenska arbetet. Skulle vi icke nu en gång kunna försöka att sänjas om en fråga sådan som denna? Jag är af aldeles samma mening som den ädle talaren på

göteborgsbänken, min gamle vän, hvilken sade, att detta vore en ytterst viktig fråga, som gäller hela vår framtida ekonomiska ställning. Ja, vi se denna framtida ställning ytterst mörk, och jag kan icke neka till att med hvarje dag som går stärkes denna oro. Skulle det då vara så farligt, att vid de förhållanden jag nu påvisat, att spannmålsprisen icke väsentligen höjas genom tull, herrarne, som, derest jag räknar tillsammans de förutnämnda landskapen, representera en folkmängd af 1,600,000 personer, då vi öfriga deremot representera 3,000,000 människor, ty Sveriges folkmängd uppgår till 4,600,000, att herrarne, då ställningen verkligen är så bekymmersam, och hela det öfriga Europa accepterat protektionismens idé, för att nu få faire trade med utlandet — ty för att få deras hamnar öppna för oss måste vi hafva något att bjuda dem, och vi hafva ingenting att erbjuda Ryssland, så länge de varor, som Ryssland exporterar, hos oss äro tullfria — att herrarne, säger jag, försöka att sänjas med oss, eller vore det för mycket begärdt att ni, som utan tvifvel representera minoriteten inom landet, fästen afseende vid den stora majoritetens önsknin-^{Ang. införande af spannmåls-tullar.}gar? Ty derom lärer väl icke råda något tvifvel, att en majoritet inom landet önskar tullskydd. Skulle det väl vara farligt att försöka bibehålla sänjan mellan samhällsklasserna och göra slut på dessa sträf-^(Forts.)vanden, som i synnerhet i en tid sådan som den närvarande ovilkorligen måste verka till skada?

Vid sådant förhållande samt på grund af billighet och rättskänsla hemställer jag om bifall till Bevillnings-Utskottets förslag.

Herr Gustafsson: Hade jag endast obevisade påståenden och förmodanden att framlägga, skulle jag icke nu hafva begärt ordet; men jag har beredt mig på att lemna upplysningar och utredningar, som jag ansett nödvändiga, då Bevillnings-Utskottet icke besvärat sig dermed. Jag skall då först omnämna, huru jag kom på den tanken att verkställa dessa utredningar. Jag hade nemligen börjat vackla i min frihandelstro, och det var specielt en tullskyddsvän inom denna Kammare, som genom sina varma och tvärsäkra föredrag kom mig att tvifla på mina åsigtens rättighet, hvarför jag lofvade mig sjelf att, om blott hälften af hvad den ärade protektionisten sade befunnes vara sant, skulle jag gå öfver till hans sida och blifva en protektionist ifrigare än någon annan. Detta var orsaken hvarför jag gick ut att söka sanningen, med ärligt uppsåt och utan förut fattade åsigter. Jag var då hvarken frihandlare eller protektionist utan endast en svensk man, som ville veta sanningen om de båda olika systemen. Jag hörde sägas, att en oändlig majoritet af vår befolkning önskade tullskydd för spanmål, emedan de skulle hafva fördel deraf; jag måste alltså först undersöka, huru det förhöll sig med denna *oändliga* majoritet. Jag tog då reda på sådesproduktionen länsvis, hvad som behöfves till utsäde samt för hvarje individ till brödföda, och då fann jag, att i 8 län icke produceras spanmål tillräckligt för behofvet. Sedan finnas 3 län, der det icke produceras mer än hvad som nätt och jemnt är behöfligt. I dessa 11 län fans en jordbrukande befolkning af 697,000 personer. Med jordbrukare menar jag nu dem som ega jord, huru mycket eller litet som helst, äfvensom arrendatorer, och dessa båda

Ang. införande af spannmåls-
tullar.
(Forts.)

grupperns familjer. Dessa 697,000 personer kunna sålunda icke hafva någon fördel af en spannmålstull. I de öfriga 13 länen produceras spannmål till afsalu, och i dessa län uppgår den jordbrukande befolkningen till 598,000 personer. Detta enligt den officiella statistiken, således icke siffror som äro gripna ur luften. Dessa 598,000 personer skulle således verkligen kunna hafva nytta af jordbrukstullar. Deras antal utgör 13 procent af hela landets befolkning, och skulle således dessa 13 procent erhålla sin fördel på de öfriga 87 procentens bekostnad.

Alltså hade den ärade skyddstullsvännen fört mig bakom ljuset i detta fall, tänkte jag, men kanske äro hans öfriga påståenden mera sanna, och då får det ena hjälpa det andra.

Det andra påståendet var, att den utländska skulden ruinerat vårt land, och att frihandelssystemet fört det till branten af dess undergång. Jag gick så ut att söka sanningen äfven härom och jag sökte länge, ja veckotals. Först måste jag då hafva bestämdt reda på den utländska skuldens belopp, som jag hört uppgifvas af några till 1,000, af andra till 1,500 millioner. Men jag sökte den verkliga summan och fann till sist, att af Sveriges skuld till utlandet vid 1883 års slut belöpte sig på utländska händer i allo en summa af 568 millioner kronor. Men huru stora voro då tillgångarne? Jo $5\frac{1}{2}$ milliarder. Alltså utgjorde den utländska skulden omkring 10 procent af tillgångarne. Men dessa siffror bevisa icke, huruvida frihandeln varit gagnelig eller skadlig för vårt land. För att få veta detta måste man uppgöra ett riktigt bokslut, och jag gjorde detta samt fann, att på de 20 åren 1863—1883 hade statens skulder ökats med ungefär 400 millioner; det var något mindre, men jag tog denna runda siffra, på det jag icke måtte beskyllas för att räkna till förmån för frihandlarna. Se vi deremot på ökningen af landets tillgångar, finna vi, att under dessa 20 år har staten byggt jernvägar för 193 millioner; enskilda jernvägar hafva byggts för ungefär *dubbelt* så mycket, men då man icke bör beräkna värdet af de enskilda banorna på samma sätt som för statsbanorna, har jag uppskattat dem blott till $1\frac{1}{4}$ af statens, och de representera då ett värde af 240 millioner. Jordegendomens värde har under samma tid stigit med 379 millioner, andra fastigheters taxeringsvärde med 681 millioner, grufvorna med 10 millioner, handelsflottans värde med 40 millioner, lösejendomen 125 millioner, döda inventarier vid jordbruket 80 millioner, kreatursbesättningen 54 millioner, arbetadt guld och silver 6 millioner, metalliska kassan 15 millioner. Tillgångarne hafva således under dessa 20 år ökats med 1,823,000,000 kronor, under det skulderna ökats med endast 400,000,000. Nu böra väl för landet i sin helhet gälla samma lagar som för hvarje enskild person. Om t. ex. jag för 20 år sedan köpte en egendom värd 100,000 kronor och under dessa år för egendomens förbättring upplånat 100,000 kronor samt det vid periodens slut befinnes, att egendomen är värd 500,000 kronor, skulle väl då någon vilja påstå, att min ställning försämrats. Nej, den bör väl tvärtom anses hafva förbättrats, ty om jag betalar skulden, har jag ju 300,000 kronor mer än vid periodens början. Derigenom att jag lagt ned dessa 100,000 kronor i egendomen och genom arbete förbättrat densamma, har jag fått öfverskott. På samma sätt

är det nu med landets ställning i sin helhet; den har på dessa 20 år *Ang. införande af spannmåls-tullar.* förbättrats, icke försämrats. För att visa att mina siffror ej äro öfverdrifna vill jag anföra, att vid 1876 års slut var nationalförmögenheten $4\frac{1}{2}$ milliarder kronor, men vid 1880 års slut 5 milliarder 109 millioner; den hade således på 4 år ökats med 600 millioner kronor. Derutaf finna herrarne att det ej kan vara öfverdrifvet att beräkna ökningen under de 20 åren till 1,823 millioner.

Här har äfven ett annat påstående blifvit framställt, nemligen att jordbruket skulle hafva gått tillbaka under frihandelsperioden. Jag tror mig dock kunna visa att så icke varit förhållandet. Dervid ga beräkningarne likväl icke längre tillbaka än till 1865, och det är således en 18-års period, för hvilken uppgifterna gälla. Under denna period, från 1865 till 1883, har folkmängden ökats med 11 procent, eller från 4,114,000 till 4,605,000. Arealen af åker och annan öppen odlad jord har ökats med 27 proc.; följaktligen finnes det nu mera större areal af odlad jord på hvarje individ än för 20 år sedan. Ut-sädet af hvete var 1865 76,000 tunnor, men intill 1883 hade detta belopp så småningom ökats till 105,000 tunnor; och var således ökningen 38 proc., under det folkmängden endast ökats med 11 proc. Det är egendomligt att se dessa siffror, då man här i Kammaren hört jordbrukare säga, att hveteodlingen gått tillbaka. Deremot har rågodlingen icke hållit jemna steg med folkmängdens ökning. Den har nemligen icke ökats med mer än 9 proc., då folkmängden, som sagdt, ökats med 11 proc. En minskning i rågodlingen har således inträffat. Men deremot har hafreodlingen ökats med 51 proc. och uppväger således många gånger om minskningen för rågen. Potatoesodlingen har ökats med 19 proc., och följaktligen har äfven den ökats i större proportion än folkmängden. Kreatursbesättningen, för att blott tala om kor, har ökats med 23 proc. och följaktligen fans det flera kor per individ 1883 än 1865. Fårafveln deremot har minskats. Men det vet ju hvarje jordbrukare hvarför. Det är för att skydda löfskogen och minska gärdselåtgången. Svinafveln åter har ökats. År 1865 funnos 380,000 svin, men år 1883 454,000 stycken, ökning således 19 proc. Dessa äro ganska egendomliga siffror, då man hört så många här säga, att svinafveln gått ned betydligt, sedan det amerikanska fläsket började införas. Äfven jag trodde detta påstående, ända till dess jag fick se dessa siffror, som visa att svinafveln tilltagit. Men huru kan det vara möjligt, då man importerar sådana ofantliga quantiteter amerikanskt fläsk? Jo, folket lever på annat sätt nu än för 20 år sedan. Jag minnes, huru i min barndom uti torparstugorna i Södermanland kött eller fläsk aldrig förekom till förbrukning. Nej, kosten bestod — jag var med och fick känna på den — af mjölväl-ling, sill och potates samt gröt om qvällarne, och när grötgrytan var tömd, fick hunden taga vid och skrapa den. Nu lever större delen af landets mindre bemedlade befolkning helt annorlunda. Det kan man t. ex. se, när en arbetare kommer från en landthaudlande, der han köpt sig matsäck. Han går icke nu som förr med sillknippan dinglande i en segelgarnståt. Nej, nu köper han amerikanskt fläsk, som är mera närande. Se på den smäländske jernvägsarbetaren eller den vermländske timmermannen. Till morgon, middag och qväll taga

(Forts.)

Ang införandede fram sitt amerikanska fläsk och de föredraga det framför sill, just af spanmäls-derför att det är mera närande. Också har importen af sill, sedan tullar. det amerikanska fläsket började införas, nedgått betydligt.

(Forts.)

Ett ytterligare bevis för att frihandelssystemet icke varit förderligt för landet kunna vi finna, om vi se på bruttointkomsten af våra jernvägar under nämnda 18 år. 1865 utgjorde bruttointkomsten per bankilometer något öfver 5,000 kronor, men hade 1883 stigit till nära 9,000 kronor. Den var något högre i medlet af 1870-talet men gick, strax efter norra stambanans öppnande, åter ned. Sedan har den deremot alltjemt varit i stigande. Och äfven häri kan man spåra bevis att landet stått sig väl.

Att icke desto mindre en och annan näring under de två senaste åren gått tillbaka, har berott på dåliga konjunkturer och bör alls icke tillskrifvas frihandelssystemet. Jag vill därför icke att man skall säga att det är frihandeln, som är orsaken till de tryckta tiderna. Nu skulle jag visserligen kunna tala något om handelsflottan, om stenkolsimporten, som Grefve Sparre ordat så mycket om, och om åtskilligt annat, men jag tror att det nu kan vara nog med glödande kol på hans hufvud. Det återstår dock ännu ett påstående af honom, som jag skall be att få bemöta. Han yttrade nemligen att arbetarne skulle få det mycket bättre och erhålla högre aflöning, om det nu blefve spanmålstullar och derefter andra skyddstullar. Jag är öfvertygad om att så icke blir förhållandet. Man kan visserligen icke förutsäga, hur det kommer att gå här i landet, men man torde dock kunna antaga att skyddstullar skola hafva samma följder hos oss som i alla andra länder, der de blifvit införda. Herr Johansson i Noraskog påvisar i sin reservation, huruledes jordbruks- och industritullskyddsifranne i Tyskland kommit i lufven på hvarandra och sagt hvarandra sanningen. De förra anklaga nemligen de senare för att hafva vältrat hela bördan på arbetarne och påminna arbetsgifvarne inom industrien att de redan 1884 börjat nedsätta sina arbetares löner och fortsatt i samma rigtning 1885. Detta är verkligen händelsen i Tyskland. Der nedsattes arbetslönerna under denna period i stället för att de, såsom en och annan tullskyddsifranne här velat framhålla, skulle hafva höjts. Hur är förhållandet i Frankrike? Af en del uppgifter rörande de franska grufarbetarnes ställning framgår, att deras arbetslön sällan varit så låg som just nu. Den utgör på några orter endast 2 francs eller 1 krona 42 öre pr dag. Hur är det i Amerika, detta så beprisade skyddsvänliga Amerika? Der har nyligen hållits ett möte af 200 delegerade från alla de olika staterna för att uttala sig mot skyddstullar. På detta möte, som hölls i Chicago, och som utgjordes af ombud för fabriksarbetarne, uttalades den åsigten, att tullarne vore den förnämsta orsaken till den tryckta ställning, som på senare tider varit rådande. I den af mötet antagna resolutionen yttrades bland annat: »det är tullarne som orsakat industriens ruin och nedpressat arbetslönerna... de hafva framkallat ett nytt slag af slaveri... genom den verkan tullarne haft i Amerika hafva de visat att de för Amerikas näringslif varit absolut skadliga, hvarför de ock förklaras orättvisa och ovisa.» Så uttalade sig detta möte; och amerikanarne sjelfva

mätte väl kunna bedöma sina egna förhållanden bättre än en och annan svensk.

För att bevisa att våra egna arbetare tänka på samma sätt som de amerikanska i denna fråga, behöver man blott se till de af hundratusentals arbetare under senaste tiden afgifna resolutionerna mot spannmålstullarne. Tro herrarne verkligen att våra arbetare äro så inskränkta till sitt förstånd, att de ej förstå sin egen sak? Jag försäkrar herrarne, att de mycket väl inse att tullskyddssystemet icke med ett enda öre skall komma att höja deras aflöning, utan att arbetsgifvarne skola stoppa förtjensten i sina egna fickor. Af de omkring 100 möten, som nu under en tid hållits, mestadels af arbetare, för att protestera mot spannmålstullarne, har en del skickat mig adresser. De äro alldeles för många för att jag nu skulle fullständigt redogöra för dem, ty för att läsa upp dem alla, skulle åtminstone erfordras en half dag. Jag ber blott att få läsa upp den resolution, som personligen lemnats mig af några tusen arbetare här i hufvudstaden, ty jag har lofvat att uppläsa den här i Kamnaren och jag sviker ej ett gifvet löfte. Denna resolution är af följande lydelse: »Då alla tullar å lifsförnödenheter äro en indirekt skatt, som hårdast trycker den arbetande befolkningen och därför äro i högsta grad orättvisa, nedlägger mötet en energisk och allvarlig protest mot desamma; och då det rättslösa folket icke på annat sätt än genom att protestera kan ådagalägga sin mening, uttalar det den förhoppning, att Riksdagens rättänkande medlemmar med all kraft må motarbeta införandet af nämnda tullar». Jag har fått resolutioner, mot spannmålstullar icke blott från städerna utan äfven från landsorterna och häraf torde framgå, att det icke är fullt sant hvad protektionisterna säga: i landsorterna äro alla med oss. Jag har här en dylik resolution från fiskare i Listers härad i Blekinge. Det är verkligen ganska underligt att dessa män vändt sig till mig, som för dem är alldeles obekant, men äfven de ville hafva fram sin talan och visste icke till hvem de skulle vända sig, ty de stodo alldeles rättslösa. De hafva ingen representant här, ty de stå under strecket. Jag är öfvertygad om, att Sveriges hela kustbefolkning, ända från Bohusläns klippor och upp till Vesterbottens stränder, tänker lika som Listers fiskare. Jag har fått sådana resolutioner från Thorsäkers arbetareförening i Gestrikland, från Bosshyttan i Vestmanland, från Oaxen, från Kristianstad, från Långbanshyttan i Vermland, från Ludvika i Dalarne, från Sala, från Östersund, från Kärrgrufvan i Vestmanland, från Norrköping, der mötesdeltagarnes antal uppgick till 3,000, från Tidaholm, från Helsingborg, från Lidköping och från Skara.

Jag skall nu be att få upptaga Kamnarens tid något med att skärskåda Bevillnings-Utskottets utlåtande. Det tal allt vid att ses på litet. Der står på sidan 12, i referatet af en motion, att fattigvården ökats, och detta skulle vara en följd af frihandeln. Ja, det är sant, att fattigvården ökats, men jag skall bedja att få påpeka hvari orsaken ligger. Den ligger i ett förhållande, som förefans långt innan frihandeln kom till Sverige och som vi kunna spåra från början af detta sekel. 1810 var svenska budgeten 13 millioner. Deraf utgingo i indirekta skatter, tull 16 % och bränvinsmedel 6 %, samt 45 % af bevillning. 1850 hade denna budget förändrats så, att de indirekta skatterna

Ang. införande
af spannmåls-
tullar.
(Forts.)

Ang. införande
af spannmåls-
tullar.
(Forts.)

vuxit till 36 % af budgetens belopp och de direkta sjunkit från 45 % till 18 %. År 1870 hade de indirekta skatterna gått upp till 67 % och de direkta ned till 8 $\frac{1}{4}$ %. År 1883 hade de indirekta skatterna stigit till 75 % och de direkta sjunkit till 7 $\frac{1}{2}$ %. Mine herrar, deri hafva vi roten till det onda, ty det är de indirekta skatterna, som utarma de små och göra de rika rikare. Man har vältrat skattebördorna öfver på de fattigare, och deri ligger roten till det onda. Vilja herrarne se ett färskt exempel på huru de indirekta skatterna verka, så skall jag visa, huru de gestaltat sig i den skyddade staten Preussen. I Preussen har under skyddsregeringen *medelklassens* förmögenhet *minskats* med 10 à 16 % (för inkomsttagare med 1,500 à 3,000 mark om året), medan de redan *rikes* förmögenhet har ökats med 14 à 42 %. Och parallelt med båda har *antalet fattiga* inkomsttagare (med mindre än 660 mark om året) ökats med bortåt 800,000 personer. Detta är hvad skyddstullarne verkat i Preussen.

Här säger Utskottet vidare på sidan 12, att vårt grannland Danmark har förkastat tullarne af politiska skäl. Det är mycket riktigt att det finnes politiska skäl. Representationen i Danmark insåg nemligen, att skyddstullarne och reaktionen gå hand i hand. Men det var också ekonomiska skäl, och det har framhållits ganska starkt vid ett nationalekonomiskt sammanträde i Köpenhamn. Etatsrådet Levy yttrade der, att »det vore en farlig lära den der, att man skulle belägga andra lands varor med strafftullar, därför att de belagt eget lands produkter med högre tullar».

Etatsrådet Tietgen yttrade, »att regeringens förslag om höga tullar på majs och korn redan från början varit dödfödt. Det naturligaste sättet att stödja landtbruket vore att få till stånd en *tullunion mellan de tre nordiska rikena*».

En af Jutlands största jordegare, Bluhme, yttrade: »Hufvudvilkoret för landtbrukets lyckliga konkurrens med utlandet är att leverera goda varor. Sådana åstadkommas icke genom tullsatser, utan blott genom duglighet».

Om jag kunde, skulle jag rista dessa gyllene ord på stentaflor och sätta dem öfver hvarje protektionists hufvudgård, så att han hade dem framför sig både när han nederlägger sig och när han uppstår. Detta skulle göra dem godt.

På sidan 16 skulle jag särskildt vilja fästa industriprotektionisternas uppmärksamhet på ord, som hafva en stor betydelse. Der står att jordbruket skall hjälpas *helst* under förutsättning att äfven industriskyddstullar införas. Jag vill fästa herrarnes uppmärksamhet vid ordet *helst*. Utskottet framhåller möjligheten af att industriskyddstullar införas, men riktigt säkert är Utskottet icke. Det förefaller mig nästan som om jag här såge två vargar, som lurade på samma rof. Jag skulle vilja kalla den ena spannmålstull-vargen och den andra industritull-vargen, eller för korthetens skull vargen N:o 1 och vargen N:o 2. Vargen N:o 1 har fatt försprång, men nu är vargen N:o 2 litet mistrogen och jag kan icke neka till, att jag delar hans misstro, ty jag tror, att vargen N:o 2 icke skall komma att få någon annan glädje af det väntade rofvet, än att han skall få se vargen N:o 1 försvinna i fjerran med rofvet.

Nu vill jag sluta med en politisk blick på frågan, ty, mine herrar, denna fråga kan verkligen betraktas äfven ur politisk hänsyn, och jag tror, att herrarne skola få bättre syn för detta, om herrarne se efter, hvilka de pressorgan äro, som nu med feberartad ifver yrka på skyddstullar. Det är just desamma, som här i många år icke haft ord nog föraktliga, då de talat om »bondehoppen», icke tillmälen nog svåra mot denna af dem missaktade bondemajoritet. Men nu smekes denna bondemajoritet, och nu säga dessa reaktionära organ till landtmännen: »Ni äro riktiga svenskar. Sanna patrioter, patrioter, som vilja skydda det inhemska arbetet!» Men hvarför tala reaktionärerna så? Tro herrarne, att de göra det för skyddstullarnes skull? Nej! De göra det för skyddets konsekvenser, ty de veta mer än väl, att skyddstullar och reaktion gå hand i hand och att om de kunna förmå landtmannapartiet att genom ett beslut om skyddstullar underteckna ett slags paktum med bakåtsträfvärne, ja, då är också detta partis makt bruten. Då står fältet öppet för reaktionen. Detta är meningen, men jag hoppas, att inom denna majoritet skola finnas män, som, fastän de tycka att rösten är Jakobs, märka att händerna äro Esaus händer.

Jag anhåller om afslag å Utskottets utlåtande.

Herr Redelius: Äfven med fara att af den siste talaren få räknas bland vargarne, ett uttryck, som jag för öfrigt icke vill bemöta utan förbigår med förakt, ber jag att få uttala mig emot åskilligt af hvad han yttrade. Det var med en viss öfverraskning jag hörde honom försöka sig på en blomstermålning angående det nu rådande ekonomiska tillståndet. Jag vet visserligen att vi hade en namnkunnig sådan år 1856, och *då* funnos, enligt hvad kännare påstå, skäl för en sådan blomstermålning, men *nu* tror jag icke, att den, som känner till saken i grund och vill sanningsenligt och ärligt upprulla en tafla öfver den närvarande tidens ekonomiska ställning, skall kunna komma med någon blomstermålning. Jag skulle verkligen af hjertat önska, att den föregående talaren hade rätt i åtskilligt af hvad han uttalade. Han påstod nemligen, att nationalförmögenheten skulle hafva ökats med, om jag hörde rätt, 1,800 millioner kronor, men skulderna blott 500 millioner, sålunda en tillväxt i denna förmögenhet af 1,300 millioner. Detta lemnar jag dock derhän, ty jag vågar icke tro det, och jag kan sålunda icke heller känna mig glad deröfver. Men i ett annat hänseende synes mig, att han varit inne på rätt strät för bedömandet af den närvarande ställningen, då han nemligen talade om *frukterna* af det nu rådande tullsystemet. Ja, mine herrar, nog tror jag, att man på den vägen kan godt lära känna den ifrågavarande saken; ty lika visst som man lär känna trädet af dess frukter, lika säkert tror jag också, att man kan bedöma ett ekonomiskt system af dess frukter. Och hurudant detta hos oss, sedan 30 år gällande, ekonomiska system är, tror jag vi böra kunna inhemta af de frukter, detta system burit för fosterlandet. Och dessa frukters beskaffenhet åter kunna vi se: i det sjunkande fastighetsvärdet, i den ökade skuldsättningen, i den hotande arbetsbristen, med ett ord: i det allmänna betryck, hvaröfver alla klaga. Jag tror icke, att, med sådana fakta för ögonen, man kan våga lita på att detta system är välsignelsebringande till

Ang. införandesina följder. På mig åtminstone hafva dessa fakta, som, ty värr, ingen af spanmåls- kan förneka, verkat, att jag med godt samvete och full öfvertygelse kommer att gifva min röst för att bryta det hittills rådande systemet och frimodigt, öppet och ärligt ställa mig på skyddstullsvännernas sida, och detta äfven med hänsyn till nyttan, nemligen den allmänna nyttan, fosterlandets väl, på det att vi alla, som vilja och kunna arbeta och uträtta något nyttigt, må kunna få göra det i stillhet, och på det att vi måtte få äta vårt eget bröd.

(Forts.)

Jag yrkar bifall till Utskottets betänkande.

Herr Gumælius: Jag skulle icke vidare behöft yttra mig i denna fråga, då jag med den förste talaren instämt i hans anförande och det yttrande han gjorde och derigenom tillkännagifvit min ståndpunkt i frågan: men då Kammarens ärade ålderspresident, hvars fränvaro för närvarande jag beklagar, hade ordet, blef jag föranledd att begära detsamma för att, likasom ett par gånger tillföre, göra en liten vidräkning med honom i anledning af en eller annan af hans sakuppgifter. Han började med att erinra om att han ville återföra diskussionen inom behöriga gränser, så att man icke skulle, såsom talaren på malmöbänken, sysselsätta sig med beräkningar huru spanmålstullarne skulle slå ut på det ena eller det andra hållet här i landet. Vår ålderspresident begagnade strax i början af sitt anförande ett uttryck, som är betecknande för den grad af humanitet han ämnade inlägga i detta yttrande. Han karakteriserade nemligen frihandlarnes anföranden som »abderitiskt vrövl». Sjelf är han naturligtvis fri från så stränga omdömen. Huru hans tal för öfrigt var, det känna vi synnerligen väl. Det var i mycket detsamma som vid mötet på hotell W-6 och vid ett eller par föregående tillfällen här i Kammaren: nu finga vi det endast i en utvidgad och förbättrad upplaga. Ur detta anförande ber jag att få fästa uppmärksamheten vid några punkter. Förmodligen såsom prof på en sund uppfattning, en motsats till det »abderitiska» frihandelssystemet, sade han att om man införde frihandel på alla områden, så vore detta detsamma som att utrota alla våra näringar. Jag har velat för den ärade talarens räkning upprepa den satsen. Den behöfver ej vidare belysas. Enahanda är förhållandet med hvad talaren derefter sade, då han sammanställde »frikyrklige», »frihandlare» och — efter en nödig paus — »fribytare». Derefter kom talaren till faktiska uppgifter. Jag hade tänkt belysa några af dem närmare, men jag är i åtskilligt förekommen af en ärad representant på stockholmsbänken. Dock återstår något. När den ärade talaren ordade om Amerika och det derstädes följda protektionistiska systemet och för andra eller tredje gången i ar försäkrade, att Amerika skulle hafva på grund af berörda system kunnat betala hela sin statsskuld, skickade jag efter Almanach de Gotha för att få klara siffror. Jag hade förvänats redan då jag första gången hörde det påståendet framställas, men ännu mera då jag hörde andra gången framkastas detta påstående, om hvilket vi veta, att det icke är riktigt. Man må förvanas, då ett sådant påstående kommer från vår erfarne ålderspresident. Af Almanach de Gotha inhemtas, att den 1 Juli 1884 skulle af Amerikas statsskuld återstått 1,830 millioner dollars, hvilket gör i svenskt

mynt vid pass 7,200 millioner kronor, eller, efter vissa afdrag af be-*Aug. införande*
hållningar, en nettoskuld af 1,438 millioner dollars, motsvarande 5,600 *af spanmåls-*
millioner svenska kronor. Således torde Amerika icke kunna sägas vara fri *tullar.*
från statsskuld. Räntorna å densamma uppgingo då ännu till 54 mil-
lioner dollars, eller i svenskt mynt 200 millioner kronor ärligen. Att
Amerika gått så mycket framåt beror för öfrigt icke ensamt på det
ena eller andra tullsystemet, som der varit använt. Det beror mycket
på det sätt, hvarpå Amerika använt sina statsinkomster. Då man
kastar en blick i Almanach de Gotha, ser man, att Amerikas Förenta
Stater använda endast en sjettedel af sina inkomster till sin här och
flotta. Vi deremot använda vid pass hälften af hela statsinkomsten
derpå. Dessa äro förhållanden, som också förtjena att tagas i betraktande.
För öfrigt frågas, om det kan vara rättfärdigt att genom skatter,
vare sig direkta eller indirekta, på en kortare tid söka tillföra stats-
kassan mera penningar än som behövas? Amerika har ju hastigt
betalt, om än icke hela sin statsskuld, dock en stor del deraf, utom den
årliga räntan af 200 millioner kronor, och detta användande af en
högt uppdrifven statsinkomst har nog varit och är mer än nödigt
tryckande. Så skulle det äfven här kännas tryckande, om större skatt
genom tullar eller annorledes uttoges, än statsbehovet kräfver. Det
torde vidare kunna sättas mer än i fråga, om, sasom Grefve Sparre
yttrade, Amerika aldrig kommer att öfvergifva tullskyddssystemet. Vi
känna, att ett systemombyte der är starkt i fråga.

Derefter öfvergick talaren till England, som han benämnde »arbets-
löshetens land». Af talarens anförande gick fram att, enligt hans
förmenande, arbetslösheten derstädes skall vara en följd af frihandels-
systemet. Jag vill till talaren ställa den frågan: än i Amerika då?
Männe man icke i Amerika, som »betalat sin statsskuld» och ännu
är starkt protektionistiskt, lider än värre af arbetslöshet? Men det
kan icke falla mig in att säga, att detta derstädes skulle bero på tull-
skyddssystemet. Om jag pastode det, gjorde jag mig skyldig till samma
orättvisa, som då ifrågavarande talare kastade ansvaret för arbets-
lösheten i England enbart på frihandelssystemet derstädes.

Samme ärade talare sade, att frihandeln gör allenast den rike
rikare. Om så är, är det en märklig företeelse, att det är företrädesvis
rike och välbergade män, som arbeta för tullskydd. De hafva stora
debetsedlar. De skatta för stora inkomster. De hafva stora gods.
Men de tycka, att de ändock ej hafva så stora inkomster, som de
önskade hafva. Motståndarne till tullskyddssystemet äro mestadels
mindre bemedlade. Besynnerligt vore i sanning, om man skulle å båda
sidorna tala emot sitt eget intresse. Jag vill gerna tro, att den ärade
talaren är mycket fri från tanken på egen fördel, men om frihandeln
skulle vara egnad att göra den rike rikare, så vore det ju en större
oegennyttia af honom, än man kunde begära eller vänta af en men-
niska, att här så ifrigt strida mot frihandeln. Grefve Sparre läste upp
en brochyr af en medlem utaf denna Kammare på stockholmsbänken,
och han läste den på ett sätt, som jag icke vill karakterisera. Det
röjde tydligen, och minst sagdt, missuppfattning. Min anmärkning der-
emot skall jag likväl låta förfalla, eftersom den ärade författaren nog
kommer att sjelf svara den värde representanten. Herr Grefven yttrade

Ang. införandevidare, att om icke frihandeln funnes, skulle vi vara fria från dessa dagliga af spannmåls-tullar. konkurser, som för närvarande gifve anledning till så mycket bekymmer. Men vi hafva ju äfven under protektionistiska tider haft stora svårigheter i vårt land, mot hvilka den nuvarande krisen, ehuru svår, är af jemförelsevis lindrig art, och vi hafva till och med bevittnat rena statsbankrutter i landet under skyddstider. Något ditåt är det väl för närvarande icke en gang fråga om. Konkurserna i år hafva förekommit både i städerna och på landsbygden, men företrädesvis i städerna, hvilka den ärade talaren ansåg vara så jemförelsevis lyckligt lottade. Han nämnde, att spannmål i Amerika, Australien, östra Europa samt Indien o. s. v. kunde produceras till ofantligt billigt pris. Jag hörde icke, om han äfven talade om Kongo, men han torde nog hafva tagit alla verldsdelarne med. Han tillade, att frakterna äro så låga från Amerika och Australien hit, så att de vore billigare än från Örebro till Göteborg. Då frakterna från Örebro ligga mig särdeles om hjertat, vill jag önska, att den ärade talaren måtte, med sin stora förmåga, främja en skälig jemkning af frakterna i vårt land. Det tror jag blefve till stor hjälp för landtbruket och komme att bidraga till ökad omsättning och förkofran på flera håll.

»Något af det galnaste jag hört», sade den ärade talaren, var påståendet, att en tull på spannmål af 2 kronor skulle höja spannmålspriset här med 2 kronor. Man har eljest hört, att en tull, som påläggas, vanligen verkar icke blott med tullens hela belopp, utan äfven derutöfver med åtskilliga procent för ränta, risk och ökad förlag. Han aberopade att i Tyskland hade spannmålstullens införande åtföljts af nedsättning i spannmålspriset. Oaktadt fortsatta tullförhöjningar fortfar det att gå nedåt. Och här i Sverige sjunker spannmålspriset. I fjol kostade rågen här 85 öre, i år betalar — enligt Grefve Sparres uppgift — ingen här mer än 70 öre, nästa år beräknar han priset till 60 öre och sedan till 50 öre för pundet. Således alldeles samma resultat i Sverige under tullfrihet, som i Tyskland under skyddet. Då kan man verkligen fråga: hvartill skulle det då tjena till att här byta om system?

Den ärade talaren yttrade vidare: »vi arbetets vänner» — jag håller honom räkning för att han icke begagnade det eljest i dylika fall missbrukade uttrycket »fosterlandsvänner», — det äro vi otvifvelaktigt alla —; nå, han sade, att »vi arbetets vänner» hafva emot oss Stockholm, Göteborg, Malmö, Norrland, de förenade konungarikena Skåne och Halland, »som ej äro riktigt svenska». Han sade bland annat, att åtskilliga uppräknade landskap, och deribland den provins, hvarifrån jag är, stode som *en* man i yrkande på dessa spannmåls- och mjöltullar, genom hvilket påstående han kom till det resultat, att 1,600,000 vore på den ena och 3,000,000 människor på den andra sidan, och att det således var en oändligt stor majoritet *mot* frihandeln och *för* skyddstullarne.

En talare på stockholmsbänken har redan sett på och granskat siffrorna samt behandlat denna fråga. Jag behöfver således icke sysselsätta mig dermed och söka reducera den till lämpligare mått. Påtagligt är emellertid, att man icke bör taga alla dessa provinser med hela

sin befolkning af något öfver 3,000,000 menniskor såsom skyddstulls-*Ang. införande*
vänliga, ty då gör man icke rätt. *af spannmåls-*
tullar.

Från åtskilliga af dessa provinser hafva ingått petitioner och hållits möten i frihandelsvänlig rigtning och särskildt från den provins, hvarifrån jag är. Att jag nu uttalar mig mot skyddstullars införande, visar i någon liten mån, att enigheten inom nämnda landskap ej är fullständig. Härtill kommer, att åtskilliga möten i Örebro län, i städer och på landsbygd, uttalat sig mot dessa tullar, och jag vågar antaga, att mer än hälften af denna Kammares medlemmar från länet torde rösta emot tullar. Sålunda äro nerkingarne visst icke eniga i att påyrka spannmålstullar.

(Forts.)

Jag kunde nu sluta. Men den ärade representanten sade, att vi borde upphöra med att hetsa upp den ena klassen mot den andra, och han vände denna anmodan särskildt till frihandlarna. Och förmodligen för att icke upphetsa folket, utan tvärt om verka lugnande, talade han förklenligt om dessa möten, som här och hvar i landet samlats i frihandelsvänlig rigtning och han karakteriserade särskildt ett stort möte här i Stockholm med sådana ord som, bland annat, om jag hört rätt: »der kommo tusen pojkar och barn tillsammans». Det har icke varit från frihandelsvännernas sida som man under 1870- och 1880-talen började försöka uppväcka opinionsstormar i tullfrågan. Ett par gånger under 1870-talet och ett par gånger under 1880-talet var det från protektionisternas sida som dessa försök gjordes och, naturligtvis, uppkallade motdemonstrationer. Men icke är det vi — frihandelsvännerna — som »hvälfvt södern upp mot Norden, det hör andra makter till».

Herr Grefven slutade sitt anförande med följande ord: »på grund af billighet och rättskänsla hemställer jag om bifall». Herr Talman! Jag skall begagna i det närmaste de orden: »på grund af billighet och rättskänsla» hemställer jag om afslag.

Den vidare öfverläggningen uppsköts till kl. 7 e. m., då detta sammanträde, enligt derom utfärdadt anslag, komme att fortsättas; och åtskildes Kammares ledamöter kl. 3 e. m.

In fidem

A. E. J. Johansson.